

MILIEURAMA

AANDBLAD VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU

Afgiftekantoor
Brussel X

MILIEURAMA WORDT GEDRUKT MET INKT OP VEGETALE BASIS

FENIX-FIASCO

TEXACO IN ECUADOR

OVERSTROMINGS-
GEBIEDEN

NATUURONTWIKKELING
IN HET WAASLAND

PVC-VERPAKKINGEN

DE EG EN HET MILIEU

ONGEWENST
RECLAMEDRUKWERK

In deze milieurama:

Een fee in Limburg? Niks in Limburg.

Fenix:

3-5

Van Ardennen tot Aarde:

Ledenblad:

6

Het staat in haar ster geschreven.

Er komen onfrisse dingen uit de

pomp van **Texaco**.

7-9

De Bom en andere **Flitsen!**

10

Dijken dijen de problemen niet in.

Overstromingsgebieden op blz.

11-13

De milieubeweging werkt.

Aan **Arbeid & Milieu Magazine**.

15

Aan de **Durme** durft men.

Een babbel op blz.

16-18

Frontlijn op zijn Europees:

19-20

Klep dicht! Door hem dicht te

kleven bijvoorbeeld.

21-22

Er stroomt **beton in de Leie**.

23-24

Inpakken en wegwezen naar blz.

25-27

U zegt

houtverduurzamingsmiddelen?

Wij zeggen **ekotips**.

29-31

Boek en Milieu

32-33

Puzzelen

34

Kalender

& Kolofon

35

Editoriaal

Nieuwjaar is de periode van wensen en optimistische vooruitzichten. 1994 kondigt zich vanuit ekologisch oogpunt echter weinig hoopvol aan. Een zuiver leefmilieu lijkt meer dan ooit niet voor de nabije toekomst weggelegd.

De titels van beleidsdocumenten zoals *Agenda 21* van de Verenigde Naties, het *Europees Witboek voor de 21^e eeuw* en *Vlaanderen 2002* zeggen genoeg: de oplossing van het ekologisch vraagstuk wordt gesitueerd in het perspectief van het komend millennium. Voor 1994 mogen geen te hoge verwachtingen gekoesterd worden, maar tegen de volgende eeuw zou alles wel goedkomen. Moet de milieubeweging in deze donkere dagen dan maar besluiten om voor de rest van de jaren negentig een winterslaap aan te vatten? Kunnen de milieu-activisten volgend jaar rustig toezien hoe het milieubeleid vanzelf in de goede plooi valt?

1993 heeft geleerd dat het ondanks alle mooie verklaringen over principes zoals duurzame ontwikkeling, ontzettend moeilijk blijft om ook in de praktijk de trendbreuk te realiseren die onze milieuproblemen oplost. Beleidsverantwoordelijken die hun ekologische verantwoordelijkheid opnemen en een planmatig beleid uitstippelen om algemeen aanvaarde milieu-doelstellingen te bereiken, worden systematisch tegengewerkt. Industriële middelen blijven een brongerichte, preventieve aanpak van de afvalproblematiek afwijzen door het boycotten van de eko-taks; landbouworganisaties blijven op een demagogische manier weigeren om hun verantwoordelijkheid op te nemen in de konkrete aanpak van overbemesting en natuurbehoud.

De milieu-aspekten van tal van activiteiten zijn te lang verwaarloosd. Het herstel van de natuurlijke draagkracht impliceert daarom, onvermijdelijk, doorastende maatregelen. Nu men hiervan stilaan ook concreet werk maakt, en de milieubeweging het karakter van "inhaalbeweging" verliest, worden milieu-activisten meer dan ooit beschouwd als gevaarlijke tegenstanders. De boodschapper van het slechte ekologische nieuws moet het bekopen met zware intimidatie. Rustig, constructief overleg met de verschillende belangengroepen wordt in die sfeer steeds moeilijker.

De nieuwe hypokrisie in het milieubeleid doet denken aan het verhaal over de Kleren van de Keizer. In dit sprookje krijgt een verwaande keizer van de duurste kleermakers zagezegd de mooiste kleren aangetrokken. In feite droeg de keizer helemaal niets maar niemand van zijn onderdanen durfde iets te zeggen; niemand durfde tegen zijn autoriteit opkomen. De keizer zelf was verblind door de geveinsde bewondering voor zijn kleding. Tot een kleine jongen spontaan uitriep dat de keizer in zijn blootje liep en iedereen voor de waarheid moest uitkomen...

Net zo verloopt het milieubeleid op dit moment. De meeste betrokkenen meten zichzelf een groen kleedje aan. In de praktijk blijkt er weinig, te weinig, te veranderen en gaat de milieukwaliteit er steeds verder op achteruit. Er zal in 1994 meer dan ooit behoefte zijn aan scherpzinnige groene jongens (en meisjes) om valse milieukeizers in hun blootje te zetten.

Lieve Grauls

Vlaamse regering wijzigt gewestplan voor Fenix-fiasco

EEN WEG NAAR N E R G E N S

Dit is de zoveelste episode in een jaren aanslepende soapserie die ettelijke keren van naam veranderde: eerst "Europees Rekreatie Centrum" (ERC) dan "Toeristisch Projekt Genk-Waterschei" (TPGW) en vervolgens Fenix. Na een bezoek (eind november 1993) van KS-voorzitter Deleye aan de ministers De Batselier en Kelchtermans (die respektievelijk verantwoordelijk geacht worden te zijn voor het Vlaamse beleid inzake natuurbescherming en ruimtelijke ordening) zet De Batselier Fenix onmiddellijk op de sporen met een

Op donderdag 9 december meldde onze minister-president dat zijn Vlaamse regering het gewestplan Hasselt-Genk wijzigt voor wat het orgelpunt van de Limburgse rekonversie moet worden: het Fenix-projekt. 400 ha wordt oranje ingekleurd als recreatiegebied voor een 18-holes golfterrein, een bungalowdorp en een aquapalace, die zelf als schaamlapje dienen voor een mega-shopping center 'in the middle of nowhere': Waterschei, de ex-mijnzetel van KS in het noorden van Genk.

positief antwoord voor KS-voorzitter Deleye. Die brief wordt op 3 december 'toevallig' gepubliceerd in het Belang van Limburg. Ook Kelchtermans reageert een dag later positief.

Dat kon ook moeilijk anders, want beide excellenties waren enkele dagen eerder in geheim konklaaf bij elkaar gekomen om Fenix er nog voor Kerstmis door te drukken. Dat dit Fenix-Projekt haaks staat op de fundamentele principes van het Ruimtelijk Struktuurplan Vlaanderen (absoluut behoud van de resterende open ruimte, versterking van stedelijke functies, beperken van automobiliteit) en van de Groene Hoofdstructuur, die juist kansen moet geven aan natuurontwikkeling (door deze gewestplanwijziging

wordt echter bijna 100 ha bos vernietigd), lijkt het minste van hun zorgen te zijn.

INSPRAAK TELT NIET MEE

Het is ook een zeer vreemde beslissing omdat minister-president Van Den Brande in het begin van de zomer 1993 nog beweerde dat dit Fenix-project geen taak meer was voor KS, een konklusie die trouwens ook terug te vinden is in het verslag van de Kommissie Weyts naar de besteding van de KS-gelden.

Fenix is dan ook een zeer omstreden project: tijdens het openbaar onderzoek werden niet minder dan 12.013 bezwaarschriften tegen de gewest-planwijziging ingediend. Die worden nu door de Vlaamse Regering allemaal van tafel geveegd, behalve één, notabene van de KS zelf, die een bestemming voor commerciële activiteiten wensen in de kernzone voor het Fenix-project. Ook de Limburgse Bestendige Deputatie (SP-VLD-VU) gaf een unaniem negatief advies. De regionale Kommissie van Advies kwam slechts op een zeer verwarde en moeizame manier tot een advies pro Fenix.

EKOLOGISCHE RAMP, EKONOMISCH FIASCO

Bij wat er nu voorligt, worden veel kritische vragen gesteld: een bungalowdorp tussen twee lawaaiërige, druk bereden autowegen, op amper 10 km van het nieuwe Center Parcs project in Lanklaar, terwijl op januari 1994 in Mol-Rauw ook al een nieuw Sun Parks-vakantiedorp werd geopend. Onderzoek toont aan dat met deze twee laatste vakantiedorpen de Belgische markt meer dan verzadigd is: de toekomst voor het Fenix-bungalowdorp ziet er dus allesbehalve rooskleurig uit. Het business-plan voor Fenix vermeldt ook dat voor het aquapalace wel een investering van 2,5 miljard fr. nodig is, maar dat er nog géén marktstudie werd uitgevoerd, dat de meeste bekende voorbeelden verlieslatend zijn en dat voor een rendabele exploitatie niet één,... maar zelfs twee nieuwe aangrenzende bungalowdorpen nodig zijn! Met de huidige plannen ligt dit aquapalace bovendien bijna drie kilometer van het ene geplande bungalowdorp vandaan.

GOLFTERREIN

Ruim een vierde van de oppervlakte van Fenix wordt in beslag genomen door een golfterrein (terwijl in Genk en in Hasselt nog geen vijf jaar geleden ook al twee golfterreinen werden aangelegd). Voor de aanleg van

dit golfterrein wordt (in het kader van het Europese RECHAR-programma) 330 miljoen fr. misbruikt. Het dossier werd namelijk vermomd als 'sanering van de mijnterrils te Waterschei'. Deze investering gebeurt integraal met gemeenschaps-geld (EG, Vlaamse overheid en KS-geld), waarvan 35% geput wordt uit de Europese vleespotten. Ook een zeer substantieel deel van de aanleg van een Fenix-parking wordt op een gelijkaardige slinkse manier gefinancierd ('sanering van slibbekkens').

SHOPPEN IN HET BOS

Zeer omstreden is tenslotte het centrale shopping-center: ruim twee keer zo groot als dat van Wijnegem en in een klap het grootste van België, maar deze keer in het midden van de Limburgse bossen (Genk telt ongeveer 60.000 inwoners), waar Wijnegem tenminste nog gesitueerd is in een agglomeratie van een half miljoen potentiële klanten. Merkwaardig genoeg wordt nu ook -los van Fenix- voortvarend gewerkt aan een nieuw shopping-center aan de Hasseltse kanaalkom, het 'Trema-

project'. Voor het Limburgse NCMV is dit laatste, mits een aantal randvoorwaarden, eventueel nog aanvaardbaar, maar tegelijk ook een (veel groter) Fenix is volstrekt onmogelijk. Het NCMV onderzocht de effecten van het Fenix-mega-shopping-center en konkludeert dat door de verdringing van bestaande arbeidsplaatsen in de Limburgse distributie en detailhandel geen sprake kan zijn van nieuwe arbeidsplaatsen. Op een ogenblik dat GB 4.000 arbeidsplaatsen wil schrappen lijkt trouwens ook in de grootdistributie geen ruimte te zijn voor meer werkgelegenheid.

EKONOMISCH WANKEL

Het hele Fenix-dossier doorstaat geen enkele kritische economische doorlichting, wat ook al eerder door Minister Sauwens was benadrukt. Alleen Sauwens en Weckx leverden in de schoot van de Vlaamse Regering enig weerwerk tegen het Fenix-project, maar gingen finaal ook door de knieën. Economisch is Fenix dus uitermate zwak onderbouwd, wat het ergste laat vrezen voor de 'dui-

zenden' arbeidsplaatsen die beloofd worden en waar de Limburgse vakbondsbonzen Nouwen en Van Rode zo graag mee uitpakken. Ecologisch en ruimtelijk botst Fenix volledig met het Ruimtelijk Structuurplan en de Groene Hoofdstructuur.

GIMV ACHTER DE SCHERMEN

Waarom moet de Vlaamse Regering dan toch plots het gewestplan wijzigen? Het hele onwaarschijnlijke Fenix-luchtkasteel wordt duidelijker bij een onderzoek naar de achtergrond van deze operatie. De stuwende kracht achter Fenix was en is GIMV-direkteur Van Acker die nog op 2 december 1993, in het kader van het gerechtelijk onderzoek van het KS-dossier, het Hoog Komitee van Toezicht over de vloer kreeg. Voor de GIMV is haar rijke dochter KS na de zomerse schandalen in feite een blok aan het been. Maar dan wel een blok dat vooral zwaar weegt door het vele geld. De ettelijke resterende miljarden in de KS-pot kunnen echter moeilijk doorgesluist worden voor andere GIMV-doelen.

PROJEKT ONTWIKKELEN

KS beschikt nu nog wel over bijna 1000 ha gronden en gebouwen die echter weinig of niets opbrengen. Tenzij de waarde van die terreinen minstens vervijfvoudigd wordt door een gewestplanwijziging tot... recreatiegebied, zoals in Waterschei. Wel moet dan eerst een konstruktie opgezet worden met een nieuwe NV die als Fenix-holding het voor Fenix gereserveerde geld kan gebruiken; en die nieuwe NV HWP is inmiddels ook opgericht. Deze holding zou vervolgens de nodige terreinen van eigenaar KS kunnen kopen en voor die aankoop kan een aardige smak geld (naar schatting ruim 1 miljard fr.) worden betaald... aan de GIMV. Die kan op haar beurt zeggen dat het Fenix-verhaal voor haar volledig afgehandeld is. De Vlaamse Regering besliste inmiddels dat die holding zelf eerst moet instaan voor de bouw van een nieuwe autoweg naar het shopping-center: de kostprijs schommelt (afhankelijk van de bronnen) tussen 1,2 en 2 miljard fr. Dat ondergraaft wel de rendabiliteit van een shopping-center. Geen nood: een tijdelijke vereniging van aannemers (met o.a. KS-bestuurder Kumpen) staat al klaar om die weg te bouwen. Wanneer deze autoweg er komt zal naar alle waarschijnlijkheid de KS-geldpot zo goed als leeg zijn, en loopt er dus een nieuwe autoweg... naar nergens. Zonder geld is het ook definief gedaan met de Limburgse rekonversie en kunnen de vakbonden de 'duizenden arbeidsplaatsen voor laaggeschoolden' op hun buik schrijven.

SLUW POLITIEK SPEL

Het is algemeen geweten dat De Batselier een grote verdediger van de GIMV is. Met deze Fenix-operatie kan hij zijn doel (een versterking van de financiële middelen van de GIMV) bereiken. De vakbonden zwijgen ondertussen en het Fenix-fiasco kan later in de schoenen van de grote verdedigers van Fenix, de Limburgse CVP, met Kelchtermans op kop, worden geschoven. Op de vooravond van een verkiezingsjaar ook mooi meegenomen. Binnen de Vlaamse Regering heeft de CVP blijkbaar slechts heel laat dit sluwe GIMV-spel doorzien.

PRUTSEN IN DE MARGE

Ondertussen is door minister-president Van Den Brande wel bij de hervorming van de Limburgse rekonversiestrukturen een aantal veranderingen doorgevoerd, die echter nog weinig duidelijk zijn. Zo zou de Vlaamse Regering grondspekulatie

tegen willen gaan en moet het projekt in zijn geheel worden gerealiseerd. Wanneer een van de onderdelen (b.v. het bungalowdorp of het Aquapalace) wegvalt, vervalt ook de gewestplanwijziging. Gezien de vele ekonomische onwaarschijnlijkheden in het hele Fenix-verhaal zou dat dan ook nog wel eens kunnen gebeuren. Jammer genoeg is het risico levensgroot dat de resterende KS-middelen nooit voor een zinvolle en weloverwogen herbestemming van de mijnterreinen, met duurzame arbeidsplaatsen, gebruikt zullen worden. Nieuwe initiatieven in die richting werden voorbereid, maar worden nu volledig doorkruist door Fenix.

De Bond Beter Leefmilieu, Natuurreservaten vzw en de lokale actiegroep Imago hebben de voorbije jaren steeds zeer hard actie gevoerd tegen dit onwaarschijnlijk schandalige dossier. In die aktie werden meerdere bondgenoten gevonden, niet in het minst de stevig ugebouwde organisatie voor zelfstandige ondernemers, het Limburgse NCMV. De strijd tegen de Fenix-waanzin zal dan ook -met alle mogelijkheden middelen-onverminderd verder gezet worden.

Jos Rutten

Natuurreservaten vzw

SHOPPING CENTERS, MEUBELBOULEVARDS... ZITTEN ZELFSTANDIGEN DWARS

Het Nationaal Christelijk Middenstandersverbond (NCMV) wil dat er einde komt aan de willekeurige inplanting van supermarkten allerhande. Het shopping center in Wijnegem, de meubelboulevard in Schelle, gelijkaardige plannen voor Kortrijk en voor de Kanaalkom in Hasselt, het Fenix-projekt in Limburg... Voor het NCMV kan het zo niet meer verder. Het probleem is dat in de toepassing van de Wet op de handelsvestigingen van 1975 de gemeenten vrijwel altijd het laatste woord hebben. Deze blijken echter vaak niet opgewassen tegen de druk van de belangengroepen die op de goedkeuring van de aanvraag voor de vestiging van een groot winkelkompleks aandringen. "Het kan toch niet," zegt NCMV-direkteur Eddy Marstboom, "dat men enerzijds poogt wat te doen om tot een betere ruimtelijke ordening en stedenbouw te komen, terwijl men anderzijds een wildgroei toelaat van handelskompleksen, baanwinkels en meer van dat fraais. Als de winkels uit de centra gehaald worden, sterven de steden en wordt open ruimte verknoeid!"

NATUURWEEK IN DE ARDENNEN

Tussen Orval en Bouillon, in een meander aan de schilderachtige Semois, ligt Chassepierre. In dit dorp, in de overweldigende natuur van de Gaume-streek, organiseert vzw Dialoog zijn derde natuurweek van 9 tot en met 15 juli.

Deze natuurweek richt zich naar iedereen die vorming en vakantie wil combineren. In de voormiddag is telkens een theoretisch gedeelte voorzien met gevarieerde items rond natuur. In de namiddag, elke dag, trekken we de natuur in waar we spreken woordelijk de theorie aan de praktijk kunnen toetsen, onder begeleiding van een deskundige natuurgids. In vakantiestemming van de natuur genieten en één en ander opsteken... dat is pas vakantie!

Voor mensen met kinderen is er kinderopvang voorzien met activiteiten rond hetzelfde thema. De verschillende leeftijdsgroepjes worden beurtelings meegenomen op boeiende natuurexploraties. Last but not least: de natuurweek van Dialoog garandeert je niet alleen een familie-vriendelijke, maar ook budgetvriendelijke natuurvakantie!

Wie meer inlichtingen wil of de folder wil ontvangen, neemt contact op met Bie Kentane, vzw Dialoog, Blijde Inkomstraat 109, 3000 Leuven, 016/23.26.49.

JACHTBEURS TE GENT

Op 30 april 1994 is het weer zover: Flanders Expo organiseert opnieuw een beurs voor de jager: "Hunting". Het Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels (KBVBV) wil deze "promotiestunt voor de jacht" niet zonder tegenstand laten voorbijgaan. Medewerkers van het KBVBV en de Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM) hebben tijdens hun natuurwandelingen duizenden leeggeschoten patroonhulzen verza-

LEDENBLAD

meld, waarvan een massa in natuurgebieden en -reservaten. De jagers, natuurbeschermers? Laat ons niet lachen! Op de beurs zullen de gevonden patroonhulzen worden terugbezorgd. De loodhagel, zo'n 32 gram lood per schot, blijft immers achter in het milieu, komt in de bovenste grondlaag terecht en door verwerking kan het via planten en dieren (regenwormen) in de kringloop belanden.

Wij hopen op een grote opkomst van tegenstanders van de jacht. Afspraak op de parking van Flanders Expo op 30 april om 9.30 uur. Als je zelf ook lege patroonhulzen verzameld hebt, breng ze dan mee! Info: KBVBV, Vee-weidestraat 43, 1070 Brussel, 02/521.28.50.

OPEN NATUURDAGEN OP 9 EN 10 APRIL

Door de aankoop van natuurgebieden is de Natuurreservaten vzw al jaren actief bezig met de uitbouw van een Groene Hoofdstructuur voor Vlaanderen. Dit werk is alleen vol te houden met de steun van een breed maatschappelijk draagvlak.

Om te laten zien hoe Natuurreservaten vzw concreet bouwt aan die Groene Hoofdstructuur, om te tonen hoe het er op het terrein aan toe gaat, om duidelijk te maken dat de ingezamelde financiële middelen nuttig besteed worden nodigt Natuurreservaten vzw iedereen op 9 en 10 april uit in zijn reservaten.

Je kan tijdens de Open Natuurdagen in praktisch alle reservaten van de vzw terecht. Vanuit vaste vertrekplaatsen kan je op geregelde tijdstippen deelnemen aan geleide bezoeken in en rond de reservaten. Er zijn niet alleen wandelingen voorzien, maar ook fiets-, huifkar- en boottochten. Na afloop kan je bovendien op de meeste plaatsen nog terecht om met een hapje en een drankje nog wat na te kaarten, of langs één van de vele infostandjes, tentoonstellingen, diareeksen,... te passeren.

Een volledig programma van deze dagen verschijnt in het ledenblad *Natuurreservaten* en in een speciale *Natuurreservatenkrant*, die eind maart van de persen rollen. Je kan dit gratis aanvragen op het sekretariaat van Natuurreservaten vzw, telefoon 02/245.43.00.

DAG VAN DE AARDE 1994: 24 APRIL

Elk jaar wordt er op de Dag van Aarde wereldwijd aandacht gevraagd voor de toestand van ons leefmilieu. De Dag van de Aarde valt dit jaar op 24 april. Sinds enkele jaren sluit Bond Beter Leefmilieu zich bij deze mondiale traditie aan. De Dag van de Aarde is in Vlaanderen een heuse open deur dag van de milieubeweging. Als koepel van meer dan 100 milieu- en natuurorganisaties wil de BBL op deze dag aan het grote publiek tonen op welke terreinen al die organisaties actief zijn. De lidverenigingen zetten op deze dag dan ook hun beste beentje voor en organiseren een bijzonder gevarieerde waaier van activiteiten: een natuur- of strandwandeling, een bootafvaart of een bezoek aan een kringloopcentrum, een fietstocht in het Antwerpse,... je kiest zelf maar!

Afspraak dus op 24 april! In het maart-nummer van Milieurama verschijnt de *Dag van de Aarde krant*, waarin je alle activiteiten per provincie terugvindt.

Patrick De Koster

Texaco, 'ster' vervuiler van het regenwoud in Ecuador

Olie op de golven in de Oriente

De olie-industrie houdt de Ecuadoraanse indianenbevolking in een wurggreep. De afgelopen twintig jaar pompte Texaco en Petroecuador ruim één miljard vaten uit 339 bronnen naar boven. Olieverspilling, gebroken pijpleidingen en rivierlozingen veranderden ganse delen van de Oriente, Ecuadors regenwoud, in een zwarte vlakte. In 1992 pakte het bedrijf zijn biezen, een hallucinante milieu-erfenis viel de regio ten deel. Een relaas over de tol van het zwarte goud.

De regenwouden van Ecuador zijn bescheiden in oppervlakte, maar kennen een zeer rijke biodiversiteit. Waar ooit het geluid van tropische zangvogels het oor streelden en de vochtige geur van het natte bladerdek de neus prikkelde, domineert nu het aanhoudende lawaai van oliepompen en hangt een indringende chemicaliën-geur.

ORIENTE OIL

De Oriente, zoals het Ecuadoraanse regenwoud wordt genoemd, huisvest immers de niets ontziende olie-industrie. Samen met de staatsonderneming Petroecuador boorde de Amerikaanse multinational Texaco in dit gebied zo'n 339 oliebronnen aan. 'Voor Texaco in Ecuador voet aan wal zette, waren onze rivieren, meren en rivieren visrijk en waren onze wouden vol met wild. Nu zijn onze ri-

Foto: Frans Geys

vieren zwaar verontreinigd, de vissen zijn vrijwel verdwenen, het wild zoekt andere oorden op', zucht Arceliano Ilanez van de Inheemse Volkerenorganisatie, FCUNAE bij het aanschouwen van dit ekologisch slagveld.

HELFT STAATSBUDGET

Petroleum is voor Ecuador de bron van inkomsten. Zo'n 48% van het staatsbudget is afkomstig uit de verkoop van petroleum. De uitgaven

voor sociale voorzieningen, infrastructuur en dergelijke hangen rechtstreeks af van deze inkomsten. 'Meer dan 90% van alle huidige reserves, zo'n 1.840 miljoen vaten bevindt zich in het Ecuadoraanse Amazonegebied, waarvan uitgebreide delen binnen nationale parken. Zo telt alleen al het 'parque nacional Yasuni', meer dan 100 boorputten. Natuurbeschermingsmaatregelen blijven dan ook dode letter', bevestigt Joris Scheers die voor het Instituut voor Stedebouw en

Ruimtelijke Ordening (KUL) in het land werkt.

ZAKKEN VULLEN EN WEGWEZEN

Texaco vestigde zich in Oost-Ecuador in 1972. Gedurende meer dan 20 jaar pompte de maatschappij gestadig olie uit de rijke minaraalhoudende bodem van het Ecuadoraanse regenwoud. Het gebied dat wereldwijd befaamd was om z'n rijke biodiversiteit, is tevens een smeltkroes van talrijke inheemse volkeren. Het regenwoud herbergt meer dan 300.000 Quichua, Siona, Secoya, Cofan, Shuar en Huaorani indianen. In al die jaren werden ruim 1 miljard vaten bovengehaald. In het zog van de economische crisis legde Texaco Ecuador er in 1992 het bijltje bij neer. De Amerikaanse multinational verliet geruisloos het land, een hallucinante milieu-erfenis achterlatend.

WEGEN NAAR HET EINDE

In al die jaren kwam de inhoud van zo'n 17 miljoen vaten ruwe olie in het kwetsbare eko-systeem terecht. Duizenden tonnen afvalwater, zwaar verontreinigd met hydrocarbonaten, zware metalen en andere toxische componenten kwamen vrij. De ontginning van steeds nieuwe olierijke gebieden bracht de aanleg van een uitgestrekt weggennet met zich mee. Grote happen regenwoud vielen aldus ten prooi aan de kolonisatie.

ZWARTE BREUKEN

Naast de extensieve schade toegebracht aan het regenwoud zelf, deden de bewoners van het gebied tevens in de klappen. Voor de volkeren van het Amazonegebied is proper rivier- en regenwater van levensbelang. Gebroken pijpleidingen en lozingen in waterlopen waren dan ook regelrechte aanslagen. Volgens Joris Scheers werden er 'in 1992 op amper twee maanden tijd drie breuken vastgesteld in de installaties van Texaco, wat duidt op een verouderde toestand van de infrastructuur'. In haar boek *Amazon Crude* brengt Judith Kimerling het relaas van twee decennia oliewinning. 'Ter hoogte van het stadje San Carlos brak de pijpleiding drie maal in amper vijf jaar tijd. De Napo rivier was bijwijlen zwart gekleurd van Ecuador tot Peru. De Trans-Ecuadoraanse pijpleiding, in 1972 door Texaco aangelegd, brak ruim 30 maal. Hierbij kwam in totaal 67 miljoen liter ruwe olie terecht in het stroomgebied van de Amazone'. Huidziekten, maagaandoeningen, ademhalingsproblemen, hoofdpijn en kanker troffen aldus hele groepen inheemse volkeren in het gebied waar Texaco actief was.

TEXACO NEGEERT SPELREGELS OP VERPLAATSING EN ... EIGEN VELD.

Texaco is de derde grootste oliemaatschappij in de Verenigde Staten, met een totale omzet van 37 miljard dollar in 1992. In 24 landen boren vestigingen van het bedrijf olie. De internationale holding omvat raffinaderijen, petrochemische installaties en een wereldwijd uitgebouwd distributie- en transportnetwerk. Texaco bezit een groot aantal benzine- en onderhoudsstations, waarvan alleen al 14.000 op het grondgebied van de Verenigde Staten.

Het bedrijf scoort internationaal slecht op het vlak van mensenrechten, milieu en aandacht voor de menselijke gezondheid. Dat het bedrijf het in het buitenland niet zo nauw nam met het naleven van elementaire milieumaatregelen bewijzen de talrijke voorbeelden:

* **Birma:** Texaco werkt nauw samen met de Birmese militaire dictatuur in het kader van een belangrijk offshore gasproject. Om de aanleg van een pijpleiding door het regenwoud mogelijk te maken, stelden de militaire gezagsdragers een heuse "free-fire"-zone in, waar burgers en leden van de Karenbergstam vogelvrij werden verklaard.

* **Indonesië:** de aanhoudende verontreiniging afkomstig van Texaco's Caltex-installaties doodde vrijwel alle vis in de Siak rivier, vernietigde de rubberbomen in het nabijgelegen stroomgebied en veroorzaakte huidkanker onder bewoners van het plaatsje Sungai Limau.

* **Haiti:** Texaco negeerde flagrant het olieembargo dat het Verenigde Naties hadden afgekondigd tegen het militaire bewind op het eiland.

Ook in Verenigde Staten lapt het bedrijf de strikte milieuwetgeving meermalen aan zijn laars. Port Neches (Texas), Zuid-Californië, Virginia en Wilmington (Californië) waren hiervan in het recente verleden trieste getuigen.

BOYCOT TEXACO

Het Rainforest Action Network, dat onder meer de indianenorganisaties FCUNAE en COICA omvat, roept op tot een boycot van de oliemultinational. Enkele tips:

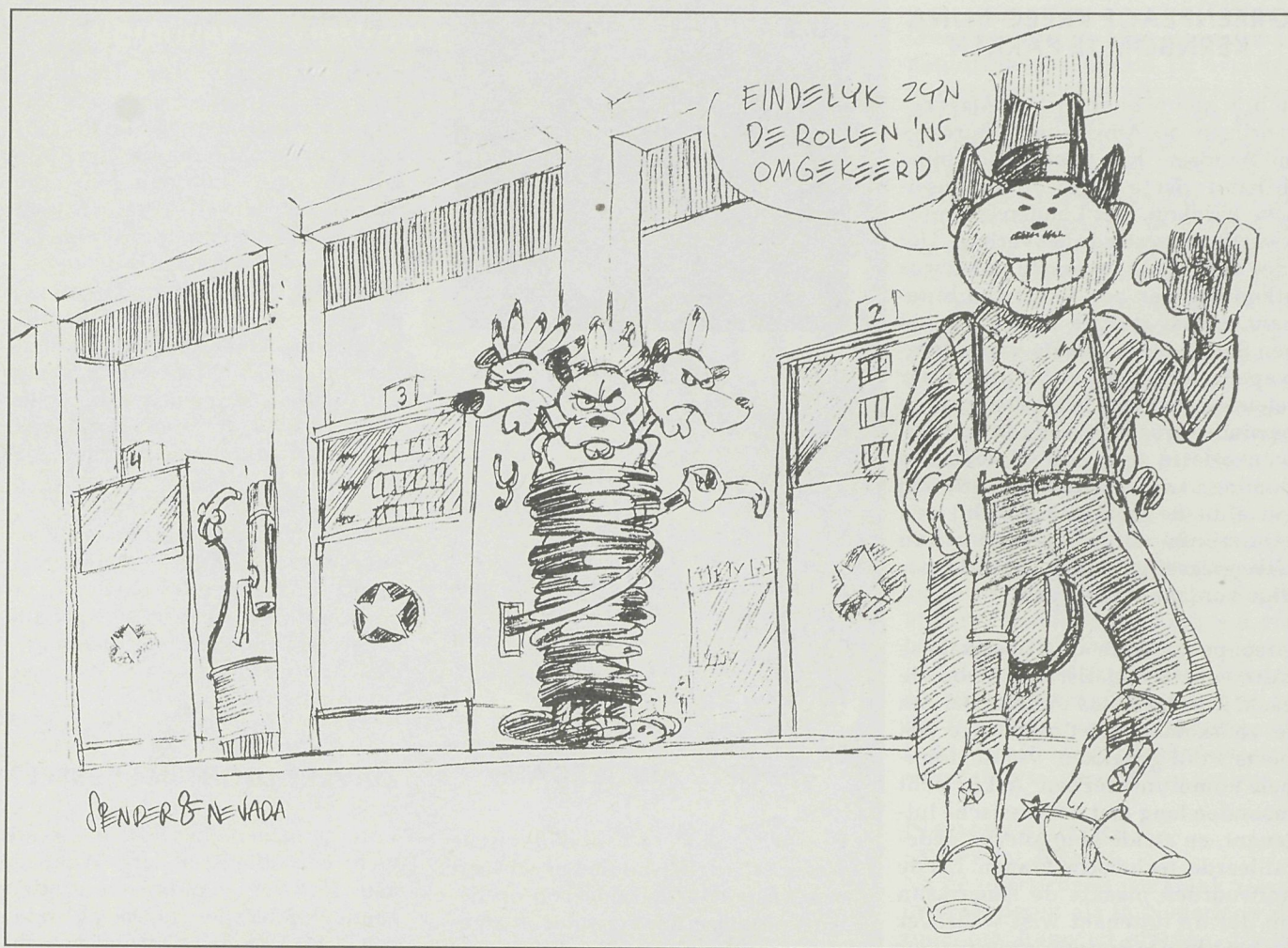
* **Koop geen Texaco producten:** Havoline motorolie, Texaco benzine, Star Mart onderhoudsproducten, Star Lube olieerversniffaciliteiten en Star Washes autoreiniging.

* Schrijf brieven naar

- de president van Ecuador. Eis het naleven van de mensenrechten bij de Amazonevolkeren en hun recht op een gezonde leefomgeving.
President Sixto Duran Ballen, Casa Presidencial, Garcia Moreno 1043, Quito, Ecuador
- de hoofdvestiging van Texaco in de Verenigde Staten
Alfred J. de Crane Jr., Chairman & CEO, Texaco Inc., 2000 Westchester Ave., White Plains NY 10650.

Voor meer informatie: Rainforest Action Network, 450 Sansome St., Suite 700, San Francisco, CA 94111, Tel: (415) 398.44.04 (kengetal Verenigde Staten: 1).

Texaco reageert echter siberisch koud op de talrijke aantijgingen. 'We leefden nauwgezet de Ecuadoraanse wetgeving na, onze 'code van goede praktijken' werd rigoureus toegepast.' Volgens Marco Carrasco van Petroecuador echter 'startte het consortium zo'n 20 jaar geleden in een kader van een weinig strikte wetgeving, ook de toenmaals gehanteerde technieken lieten wel eens te wensen over'.

CLEAN UP

De uitleg wordt niet overal klakkeloos aanvaard. Valerio Grefa spreekt namens de Amazone Inheemse Volkerenorganisatie COICA, een federatie die ruim 1,5 miljoen indianen vertegenwoordigt in het stroomgebied van de Amazone in Zuid-Amerika. 'Texaco is volledig verantwoordelijk voor zijn historische verontreiniging. Meer zelfs, voor ons is deze zaak een heus precedent. Texaco dient niet alleen moreel, maar ook financieel op te draaien voor zijn excessen in het Ecuadoraans regenwoud'. Een principiële veroordeling van de multinational biedt volgens COICA een stevig houvast in het vervolgen van andere bedrijven in de regio. De indianenbeweging eist het instellen

van een onafhankelijk onderzoek, een grondige opruiming van de verontreiniging, het herstellen van gebroken pijplijnen en het moderniseren van de bestaande infrastructuur. Kosten die één voor één verhaald moeten worden op Texaco.

MILIEU EN ENERGIE

Naast het opruimen van de historische verontreiniging pleit de milieubeweging voor een ommezwaai in het Ecuadoraanse milieubeleid. Het strategisch economisch belang van de olie-export was heel de tijd een duidelijke hinderpaal. Pas in 1990 werd de administratie voor leefmilieu, en dan nog binnen het ministerie van Energie en Mijnbouw, boven de doopvont gehouden. Het nieuwe departement beschikt vooralsnog over weinig slagkracht. De overheidsbegroting voorziet slechts enkele kruimels voor Leefmilieu. Bedrijven die de milieuwetgeving aan hun laars lappen riskeren weinig kans op vervolging.

Danny Jacobs

Met dank aan Joris Scheers (KUL) en Jose Delgado (Comite Ecologico de la Espol)

Literatuur

1. *Amazon Crude*, geïllustreerde uitgave van Judith Kimerling. Een uitgave van National resources Defense Council Publications, New York.
2. *Amazonia por la Vida*, olie campagne boek in het Spaans, uitgegeven door Accion Ecologica, Quito, Ecuador.

WORKSHOP KWIA OVER OLIEWINNING IN TROPISCHE WOUDEN

Ter gelegenheid van de Dag van de Aarde richt KWIA, de Vlaamse Steungroep voor Inheemse Volkeren, de schijnwerpers op de impact van de oliewinning op de tropische volkeren. Beleidsverantwoordelijken van oliemaatschappijen, aktievoerders en milieu-aktivisten praten op 24 april samen over een aanpak van het probleem. Het opzetten van een grootscheepse informatiekampagne is immers meer dan ooit aan de orde.

Afspraak: Elcker-Ik, Breughelstraat 31-33, 2018 Antwerpen om 12.30 u.

Info: KWIA, Sandra Galbusera, p/a Elcker-Ik, 03/218.84.88.

GREENPEACE KREEG BIJNA KERNBOM TE PAKKEN

In hun nieuw boek *Critical Mass* beschrijven de Amerikanen Burrows en Windrem hoe Greenpeace bijna de hand wist te leggen op een Russische kernkop. Het Londense hoofdkwartier bevestigde het verhaal. Het idee om een atoombom te stelen was afkomstig van een Russische luitenant, belast met de bewaking van een Sovjet-opslagplaats van atoomwapens in Berlijn. De Rus, die zwaar teleurgesteld was in het toenmalige bewind-Gorbatsjov, had een vertrouwensrelatie opgebouwd met een dominee van de Lutherse kerk. Hij vertelde de dominee dat hij een atoombom wilde verkopen aan Greenpeace, en vroeg hem de nodige kontakten te leggen.

Greenpeace zette de Amerikaanse Kernwapenspecialist Arkin op de zaak. Zijn taak was onder meer om te voorkomen dat Greenpeace een poets werd gebakken. Via de dominee kommuniceerden Arkin acht maanden lang met de Russische luitenant, en stelde hem allerlei gedetailleerde, technische vragen. Uit de antwoorden maakte de Amerikaan op dat de luitenant wist waarover hij het had. De Rus wilde in ruil voor de bom 500.000 DM en politiek asiel.

De 700 kilo zware bom moest uit de zwaar bewaakte basis gesmokkeld worden, en dan worden overgedragen aan Greenpeace. D-day was 7 september 1991. De luitenant voerde het kommando over de troepen die in ploegendienst de basis bewaakten. "Hij had een plan uitgedokterd om bij de bommen te komen: tijdens de wisseling van de ploegen zou hij de hand kunnen leggen op de sleutels en alle alarmcodes die nodig waren om in de bunker (waar de kernkoppen lagen) te geraken. Met behulp van twee ondergeschikten zou hij dan het 700 kilo zware kernwapen op een truck laden, en de basis afrijden", aldus Arkin. De Russische truck zou op een afgesproken plek Greenpeace ontmoeten en daar zou de bom overgeladen worden. De hele operatie mislukte echter, aldus Arkin, omdat de luitenant werd overgeplaatst. Die overplaatsing was waarschijnlijk het gevolg van de (mislukte) staatsgreep tegen Gorbatsjov in juli 1991. Na de coup werden

FLITSEN

de Russische troepen gereorganiseerd.

Sinds het uiteenvallen van de Sovjetunie zijn zo'n 250 kernkoppen verdwenen, zeggen de auteurs van *Critical Mass*. De Sovjetunie had 25.000 tot 30.000 kernkoppen.

PROPER AMSTERDAM

Ecover, producent van ekologische was- en reinigingsmiddelen, lanceert een waspoeder dat speciaal op het Amsterdamse leidingwater is afgestemd. Op deze manier krijgen de Amsterdammers de mogelijkheid hun huishoudelijk afvalwater aanzienlijk minder te vervuilen.

Het Amsterdamse waterleidingsbedrijf heeft ervoor gezorgd dat voortaan uit alle kranen zacht water met een konstante hardheid van 8,4 DH stroomt. Dit maakt de regio uniek, want heel wat andere waterleidingbedrijven kampen met grote schommelingen. Omdat op het Amsterdamse waternet ongeveer 1 miljoen mensen zijn aangesloten, was het voor Ecover als middelgrote firma mogelijk speciaal voor deze markt een waspoeder te ontwikkelen.

De waterhardheid, of de hoeveelheid kalk in het water, is van groot belang omdat deze de waskracht van zeep en detergent aanzienlijk vermindert. Het is daarom dat er traditioneel wateronthardende ingrediënten aan een wasmiddel worden toegevoegd om dit effect te verhinderen. Aangezien de hardheid van water tussen verschillende regio's sterk kan verschillen, bevat een gangbaar waspoeder een gemiddelde hoeveelheid wateronthardende stoffen. Bij hard water moet er dan dubbel zoveel waspoeder gedoseerd worden om een werkzaam gehalte aan wasactieve stoffen te behouden.

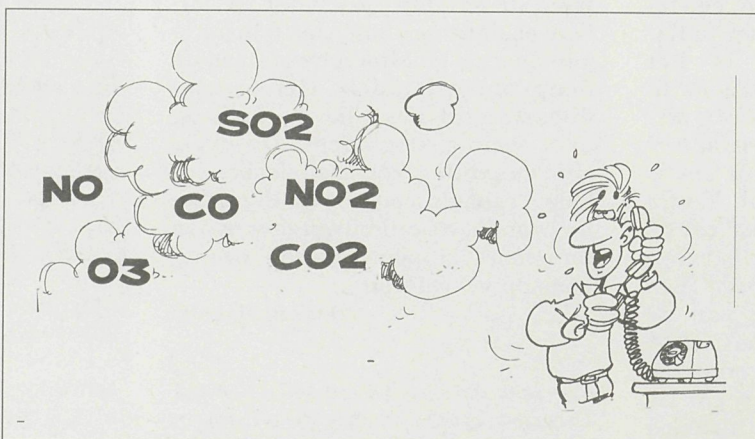
Het Amsterdamse waspoeder bevat enkel natuurlijke, plantaardige zeep in plaats van syntetisch detergent als wasactieve stof en het gehalte aan wateronthardende stoffen is precies afgestemd op de lage hardheid van Amsterdam.

ZUIVERE LUCHT IN BRUSSEL?

Voor de mens is het begrip zuivere lucht een subjectief iets. Wanneer men door velden of bossen wandelt zonder hinderlijke geuren op te snuiven, heeft men de indruk dat de lucht zuiver is. Frisse berglucht of een uitstekende zichtbaarheid zijn andere voorbeelden. Daarvan is in de stad in vele gevallen nauwelijks sprake. Het verkeer, verwarming, industrie, fabrieken en werkplaatsen veroorzaken er luchtverontreiniging. Zo ook in Brussel. Sedert 1990 voert het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) hierover een informatie-campagne, onder de titel "Klare kijk op lucht". Zo kan elke geïnteresseerde burger zich via een automatisch antwoordapparaat (telefoon 0/775.75.98) 24 uur op 24, informeren over de luchtmetingen in het Brussels Gewest. Hierover publiceerde

het BIM tevens de brochure *Klare kijk op lucht*, die inmiddels in een tweede herwerkte versie verscheen.

De brochure is gratis verkrijgbaar bij BIM, Gulledele 100, 1200 Brussel, 02/775.75.11.

Illustratie: BIM

Natuurlijke overstromingsgebieden noodzakelijk

OVERSTROOM

Foto: Filip Claus

Vlaanderen, Wallonië en grote delen van onze buurlanden hebben de voorbije maanden een boel waterellende gekend. Vooral in het stroomgebied van Maas, Ijzer en Leie kwamen hele gebieden blank te staan.

Hoe is het zover kunnen komen? Hoe komt het dat het deze keer zo erg was? Wat zijn eigenlijk de oorzaken? Kunnen overstromingen als deze in de toekomst vermeden worden?

Overstromingen zijn een normaal natuurlijk verschijnsel. De overstromingen die deze winter zoveel menselijke ellende met zich mee brachten zijn geen *natuurramp*. De echte oorzaken moeten we eerder bij de mens zélf gaan zoeken, bij de ingrepen van de mens op de natuurlijke omgeving. "Dijken beschermen om woonkernen te beschermen, okee. Maar het blijft effectbestrijding. Om fundamenteel in te grijpen moet men overschakelen van een politiek van 'waterbeheersing' naar een integraal beleid van 'waterbeheer'", aldus Jos Rutten van Natuurreservaten vzw. De overstromingen zijn voor een deel het gevolg van een verkeerde omgang van de mens met de natuur. Jos Rutten: "De huidige politiek van waterbeheersing beoogt een zo snel mogelijke afvoer van het water naar de zee. Als het vroeger regende op het Kempisch plateau, dan duurde het wel enkele weken vooraleer het water de Maas bereikte. Nu stroomt het er al na enkele uren in. Dat komt omdat men overal beken, recht-trekt, kanaliseert, "moderniseert", meanders afsnijdt en dijken aanlegt."

NEDERLANDERS STOPPEN MAAS

Na de overstromingen klonk zowel in Vlaanderen als in Nederland de roep om hoge en stevige dijken steeds luider. Maar het is duidelijk dat alsmaar hogere dijken niet helpen. Je kan niet dijken blijven bouwen. In Vlaanderen gaat een speciale commissie op vraag van minister Kelchtermans inventariseren wat de mogelijkheden zijn om de Maasvallei beter tegen overstromingen te beveiligen. Ook in Nederland werd een gelijkaardige commissie opgericht, de Commissie Boertien. Ze krijgt een jaar de tijd om een structurele oplossing voor de wateroverlast te vinden. In Nederland gaan steeds meer stemmen op om de Maasbedding te verbreden, zodat overtollig water meer ruimte krijgt en overstromingen van bewoonde gebieden vermeden worden. Het project kreeg er de naam "Grensmaas".

DIJKEN DIJKEN PROBLEMEN NIET IN

Het is een zeer aanneembare theorie. Dat zegt ook Fred Fiechter van de Nederlandse Vereniging Natuurmonumenten: "Hogere dijken alleen helpen niet. Wat wel helpt is de natuur haar gang laten gaan en de rivier opnieuw ruimte geven. Nu overstroomt de rivier eens in de vijftig jaar. Na de uitvoering van het project wordt dat maximum eens in de tweehonderd jaar." Die cijfers komen uit het rapport

Toekomst voor een grindrivier, dat in 1991 werd opgesteld in opdracht van de Nederlandse provincie Limburg. In het rapport wordt uitgerekend hoe men de Maasvallei tot een een natuurgebied zou kunnen omvormen, waarbij de Maas een bredere bedding krijgt en er op de oevers moerassen en natuurlussen kunnen ontstaan.

GRINDWINNIG HEFBOOM VOOR NATUUR

Het rapport konkludeert dat het zogenaamde Grensmaas-project goed haalbaar is. Een bijkomend voordeel is bovendien dat het project niets hoeft te kosten. Door de grindwinning op de oevers betaalt het project zichzelf terug. Door de grindaafgravingen zou dus niet alleen een duizenden hektaren groot uniek natuurgebied ontstaan, ook overstromingen zouden tot het verleden behoren. In de oevergebieden kan opnieuw moerasflora tot ontwikkeling komen. Deze vegetatie heeft een zuiverende invloed op het water, waardoor de waterkwaliteit zal toenemen. Het principe van het project is tamelijk eenvoudig. De Maas loopt nu door een vrij smalle, gekanaliseerde geul die niet voorzien is op grote schommelingen in het debiet. Als de rivier aanzwelt en buiten haar oevers treedt, is er maar weinig ruimte om het overtollige water op te vangen. Het gevolg is bekend: bezwijkende dijken en overstromingen. In het Grensmaas-project wordt die situatie gewijzigd. De stroomgeul van de rivier wordt verbreed en gaat geleidelijk over in de uiterwaarden, die door grindaafgravingen verlaagd worden. De rivier kiest zelf zijn loop in een breed gebied. Op die manier ontstaat binnen de dijken veel meer ruimte om overtollig water te bergen en zal het waterpeil zelfs op piekmomenten lager liggen dan nu. Fiechter: "Het Grensmaas-project biedt een oplossing voor de dorpen langs de Maas die nu regelmatig overstroomd dreigen te raken. Dure dijkverzwaringen zijn dan niet meer nodig. Bovendien span je daarmee het paard achter de wagen. Want niemand weet hoe hoog de dijken moeten zijn om nooit meer een dijkdoorbraak te hebben", aldus Fiechter.

LAKSE BELGISCHE GEMEENTEBESTUREN

Er is aan het hele plan één voorbehoud: ook aan Belgische zijde moet worden meegewerkt. De Maasvallei vormt immers één geheel. De samenwerking met België zou echter op moeilijkheden kunnen stuiten. Het Grensmaas-project is gebaseerd op de afgraving van de oevers door grindwinning, terwijl de Vlaamse

overheid in het grinddecreet naar totale stopzetting van de grindwinning streeft tegen 2006. Alle betrokken Vlaamse milieuverenigingen delen dit standpunt. De Nederlanders benadrukken dat "het bij het zoeken naar oplossingen voor de beveiliging van de Maasvallei tegen overstromingen de bedoeling is om verschillende varianten naast elkaar te leggen". De Nederlandse minis-

gen dan aan Nederlandse kant. Dat komt omdat er in Belgisch Limburg meer bebouwing is. De reden daarvan moet dan weer worden gezocht in de ruimtelijke wanordening in ons land en de lakse houding op het gebied van bouwvergunningen. Er staan langs de Maasoever talloze illegale gebouwen, die door de gemeenten gedoogd worden. De gemeentebesturen gaan dus lang niet vrijuit.

Foto: Filip Claus

ter van Verkeer en Waterstaat Hanja Maij: "Ook de aanleg van dijken hoort eventueel tot de mogelijkheden. De verbreding van de Maasbedding kan hier en daar problemen opleveren omdat er veel bebouwing is langs de Maas. Dat moet allemaal worden afgewogen."

VLAANDEREN TWIJFELT

De Vlaamse Maasgemeenten staan eerder wantrouwig tegenover de Nederlandse plannen om de Maasbedding te verbreden. De Maasmechelse burgemeester Wim Terwingen (CVP) -tevens kabinetsmedewerker van Kelchtermans- toonde zich fel voorstander van het ophogen van de Maasdijken. Ook het stadsbestuur van de stad Dilsen-Stokkem is die mening toegedaan. De Limburgse bestendig afgevaardigde voor Leefmilieu Steve Stevaert (SP) van zijn kant vindt het Nederlandse plan niet slecht. "We moeten de Maas de ruimte geven. En misschien zullen we ook wel verhoogde dijken nodig hebben. Ik ben helemaal niet tegen dijken, maar we moeten ons ook niet in een keurslijf van steeds hogere dijken laten dwingen", was zijn reactie. De milieubeweging vindt het Grensmaas-project een aantrekkelijk idee, maar wil eerst nog nader onderzoek met betrekking tot de te verwachten effecten.

RUIMTELIJKE WANORDE

Een bredere bedding aan Belgische zijde zou voor meer problemen zor-

DRIJFMEST, BETON EN INDUSTRIETERREINEN

Professor Behaeghe van de Landbouwfakulteit van de Rijksuniversiteit Gent benadrukt dat heel wat wordt veroorzaakt door de baatzuchtige manier waarop de mens met de natuur omgaat. Zo is het groot-schalige gebruik van drijfmest in plaats van stalmest mede verantwoordelijk voor het structuurbederf van de grond. De korrelstructuur die de vastheid van de aarde waarborgt, gaat daardoor verloren. Bij hevige regen gaat de grond verschuiven en het water zeer snel naar lager gelegen gebieden stromen. Dit wordt in het vakjargon "verslemping" genoemd. Het water krijgt de kans niet meer om normaal door te sijpelen; steeds meer water spoelt oppervlakkig af. Er komen dus alsmaar grotere piekmomenten. Ten behoeve van land- en bosbouw werden in het verleden vele "waterzieke gronden", met "beperkt economisch nut", drooggelegd. Daarnaast heeft het ondoordacht neerzetten van nieuwe wijken, de aanleg van industrieterreinen en het massaal storten van beton op plaatsen waar water zich verzamelt, nefaste gevolgen. Voegt Behaeghe er nog aan toe: "Daarbij komt nog dat de landbouwmachines jaar na jaar zwaarder worden. Deze mastodonten versnellen nog het structuurbederf van de grond. Wat je ook nog ziet, is dat men nog weinig rivieren baggert, tenzij voor de scheepvaart. Men

weet immers geen blijf met het verontreinigde slib. Je krijgt rivieren die totaal dichtslibben, zoals de Durme en delen van de Schelde. Dus kiest men voor verhoging van de dijken, maar dat kan niet eeuwig blijven duren. Vergeten we tenslotte ook niet het eeuwige beton. Het laat geen water door, zodat het water naar lager gelegen gebieden stroomt, vaak naar onoordeelkundig neergepote verkavelingen..."

OVERSTROMINGSGEBIEDEN...

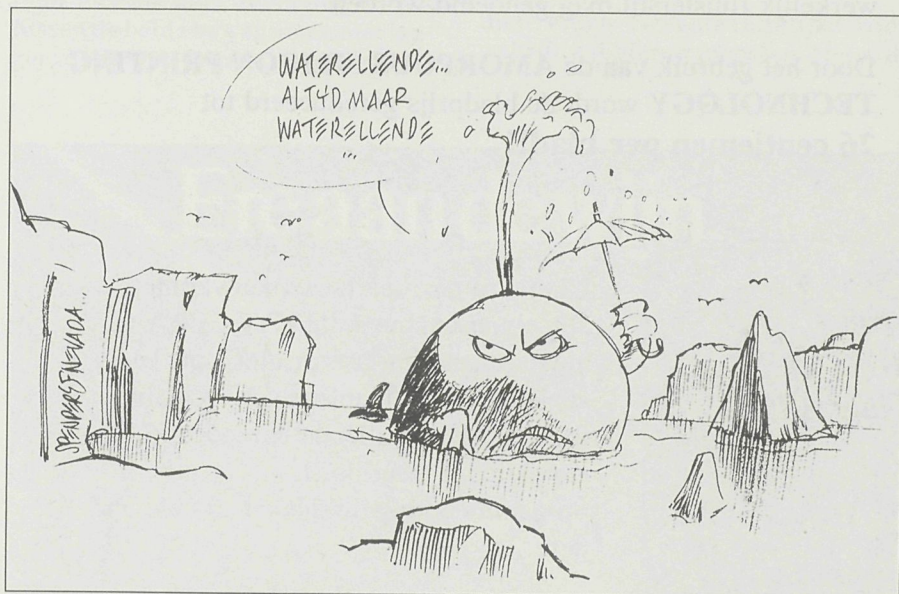
Natuurgebieden in de buurt van rivieren kunnen perfect dienen als buffer bij overstromingen. Dat vindt ook Frank Maes van de Aktiegroep Bourgoyen-Ossenmeersen, een vereniging die ten westen van Gent ruim 200 ha meers- en moerasachtig land beheert. "De Bourgoyen is een laaggelegen gebied achter de Ringvaart, door een Leie-arm gescheiden van de Ossenmeersen. Beide delen bestaan uit vochtige graslanden die doorsneden worden door sloten en trekgrachten. Vele andere uitgestrekte meersgebieden zijn gesneuveld door toedoen van verkavelaars en gemeentebesturen die met andere ogen naar de Leie-boorden en het achter gelegen land keken. Ze werden

we net hetzelfde fenomeen als in de Maasvallei: woningen en landbouwbedrijven werden met of zonder vergunning neergepoot in natuurlijke overstromingsgebieden. Ekologisch zeer waardevolle meersen en broeken werden aldus opgeofferd voor bebouwing. Hierbij werd uit het oog verloren dat het in vele gevallen om natuurlijke overstromingsgebieden ging. In Sint-Martens-Latem, Drongen en Afsnee bijvoorbeeld zijn grondspekulanten er in geslaagd aanzienlijke gebieden te laten inkleuren als woongebied. Geld opstrijken en wegwezen dus, want nu er ellende mee gemoeid is, zijn ze in geen velden of wegen te bekennen.

NATUURLIJK OVERSTROMEN DUS

De milieubeweging is de mening toegedaan dat overstromingsgebieden moeten gevrijwaard worden. Het zijn prachtige natuurgebieden, onmisbare toevluchtsoorden voor water- en weidevogels. Veel meersgebieden zijn als natuurontwikkelingsgebied opgenomen in de Groene Hoofdstructuur. Dat is hoopvol, maar we moeten op onze hoede zijn

nodig, niet louter de aanleg van dijken, sluizen en oeverversteving. Er moet dringend werk gemaakt worden van een beter beheer: pieken in volumes water moeten afgezwakt worden door de inschakeling van natuurlijke overstromingsgebieden (ook in boven- en middelen) en door gebruik te maken van het waterbufferend vermogen van het landschap. Als er dijken nodig zijn, dan moeten deze zo ver mogelijk van de zomerbedding gelegd worden. Door zulke maatregelen verhoogt men het natuurlijk waterbergend vermogen van een vallei en neemt de druk op de bestaande dijken af omdat het waterpeil minder hoog wordt. Het regenwater moet bovendien weer de kans krijgen om in de bodem te dringen: de steeds verdergaande verharding en verstedelijking bemoeilijken dit. Het is hoog tijd dat onze belabberde ruimtelijke ordening wordt bijgestuurd. Zo zouden er geen bouwvergunningen in overstromingsgebieden meer mogen worden toegestaan en zou er stringenter moeten worden opgetreden tegen bouw misdrijven.

nauwelijks tegengesproken."

... BUFFER TEGEN WATEROVERLAST

Dat de stad Gent de afgelopen winter gespaard is gebleven van wateroverlast, heeft ze te danken aan de overstromingen in de meersen van de Leievallei, zoals de Assels, de Latemse meersen, de Hoge Lake, de Keuzemeersen en de Bourgoyen. De Bourgoyen alleen al heeft een berging van 2 miljoen kubieke meter water.

HEBZUCHT VAN MENS VERNIETIGEND

In de meersen in de Leievallei zien

voor andere "ontwikkelings"-plannen. Het is een spijtige vaststelling, maar natuur en milieu beschermen komt vaak neer op het proberen tegen te gaan van kortzichtig geldgewin of eigenbelang van enkelen, die geen ene moer geven om de eventuele gevolgen voor anderen of het milieu. Het beschermen van de open ruimte is een strijd tegen de menselijke hebzucht.

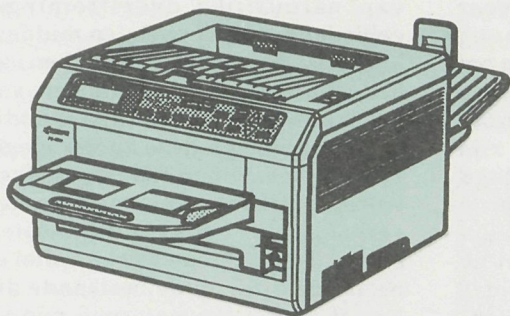
INTEGRAAL WATERBEHEER

De milieubeweging heeft altijd gesteld dat de problematiek van wateroverlast op een geïntegreerde manier moet worden aangepakt: er is een combinatie van maatregelen

BLUNDERS

In Duitsland, waar de wateroverlast voor de grootste averij heeft gezorgd, krijgt de milieubeweging gelijk. Daar erkent men nu dat een falende ruimtelijke ordening en een verkeerd waterbeheer mede oorzaak zijn van de waterrellende. In Nederland bespreken de milieubeweging en de beleidsverantwoordelijken de problematiek in een konstruktieve sfeer. In Vlaanderen gaat het echter alweer de verkeerde kant op. De stelling van minister Kelchtermans: "Ik ga mijn ingenieurs meer volgen", raakt kant nog wal. Het tot nog toe gevoerde waterbeleid in Vlaanderen is op de meeste plaatsen kortzichtig. De (nieuwe) plannen die thans op de tekentafel liggen druisen in vele gevallen zelfs in tegen een integraal waterbeheer. Sommige hooggeplaatste ambtenaren-ingenieurs hebben duidelijk een gebrek aan ekohydrologisch inzicht, waardoor ze de neveneffecten van hun ingrepen niet zien. Met blind vertrouwen in de voorgestelde plannen van de ingenieurs van "waterwegen" komt men tussen wal en schip terecht. Wanneer integraal waterbeheer en een goede ruimtelijke ordening dode letter blijven, is het aanleggen van dijken -zelfs op de planologisch meest geschikte plaats- dweilen met de kraan open!

Patrick De Koster

KYOCERA**FS 1500/FS 3500 "The Green Machine"**

Milieuvriendelijk tot in de puntjes!

*Ecologisch**Ergonomisch**Economisch*

De enige laserprinter op de markt die **enkel toner** nodig heeft.
Ozonuitstoot is vrijwel nul!

Vervaardigd uit organisch materiaal dat **geen giftige stoffen** uitstoot bij verbranding. (recyclage)

Voordelig in stroomverbruik en lage geluidsfactor.

Esthetische en zeer compacte printer die met zijn 48 dB werkelijk fluisterstil mag genoemd worden.

Door het gebruik van de **AMORPOUS SILICON PRINTING TECHNOLOGY** wordt de bladprijs gereduceerd tot **26 centiemen per blad!!**

*Wenst u meer te vernemen
over het gamma van
KYOCERA LASERPRINTERS ?
Stuur of fax deze bon ingevuld
terug aan:*

Silicon Technology n.v./s.a.

Distributie voor België en Luxemburg

Blarenberglaan 21 bus 2
2800 Mechelen

Tel.015/21.66.55
Fax.015/21.07.25

☐
☐

Wenst meer informatie

Wenst een demonstratie

Firma :

Contactpersoon :

Functie :

Adres : Nr :

Postnr : Plaats :

Tel : Fax :

Uiteraard bezitten deze nieuwkomers over alle eigenschappen die KYOCERA van huis uit aan zijn laserprinters meegeeft zoals bv: 79 bitmapfonts, 13 scalable fonts, 41 verschillende barcodes, 6 emulaties, Prescribe II programmeermogelijkheden en vele andere...

KYOCERA*Ecosys™*

Saving the earth is the best investment you can make

Vakbond en milieubeweging lanceren nieuw tijdschrift

ARBEID & MILIEU MAGAZINE

DICHT INFORMATIEGAT

De socialistische vakbond ABVV en Bond Beter Leefmilieu, koepel van de Vlaamse milieubeweging, werken reeds enkele jaren samen in het gestructureerd overleg Arbeid en Milieu. Onlangs kreeg deze samenwerking er een heus uithangbord bij, het Magazine Arbeid en Milieu. Met de publikatie van het blad proberen de milieu- en vakbondswereld hun intense dialoog openbaar te maken. Tot nu toe bleef het overleg immers beperkt tot vergaderingen en seminars.

In 1988 werd Arbeid en Milieu opgericht met als doel gevoelige thema's tussen de beide bewegingen niet langer uit de weg te gaan. Voorafgaand

overleg moest dit mogelijk maken. Sindsdien geeft Arbeid en Milieu informatie en laat onderzoek uitvoeren over bijvoorbeeld milieuvriendelijke technologieën en verantwoord investeren.

Een eigen tweemaandelijks tijdschrift wil hierop inspelen. Het nul-

nummer van Arbeid & Milieu behandelt alvast het Limburgse Fenixdossier. Zowel de pro's vanuit de vakbondswereld als de milieubezwarende elementen vanuit de milieubeweging krijgen ruime aandacht. In een extra bijlage wordt tevens ingegaan op de Antwerpse haven, waar natuurbehoud en economische ontwikkeling lijnrecht tegenover elkaar staan.

Arbeid en Milieu Magazine verschijnt vijf maal per jaar. Een abonnement kost 600 frank en is te bestellen bij Arbeid en Milieu, Breughelstraat 31-33 Antwerpen, Tel. 03/218.65.60. Niet overtuigd? Vraag dan eerst het gratis nulnummer aan.

Ere aan de wijn.

Delhaize De Leeuw

Een wijn uitzoeken die voor weinig geld veel zon op tafel brengt. Slechts een grand cru die de moeite loont weerhouden. En beide met kennis van zaken opvolgen. Een vindingrijke keuze aanbieden. Op elk verkooppunt een expert ter plaatse hebben die uw enthousiasme voor wijn deelt.

Dat verstaan wij onder "Ere aan de wijn." En dat alles vindt u bij ons.

Meer dan 9.000 bankiers geven uw geld goeie raad.

ASLK
Bankier waar ik best mee opschiet

"DE LOBBY VAN D STEEKT MEER DAN EEN S

Velden, afgezoomd met knotwilgen. Feeërieke waterplassen en oude Durmearmen. Het Durmeland in Noordoost Vlaanderen heeft nog heel wat moois in petto. Niet in het minst door de jarenlange inzet van vzw Durme. De vereniging vierde onlangs haar 25ste verjaardag. Aanleiding voor een gesprek met André Verstraten, bezieler van de Wase milieugroep.

André Verstraten, hoe ontstond in de jaren zestig eigenlijk de nood aan een eigen Wase natuervereniging?

We vonden dat er in de toenmalige verenigingen te weinig strijdbaarheid zat. In diezelfde periode zijn ook een aantal reservaten opgericht, oa. het Molsbroek en de Oude Durme. Voor het beheer ervan leek ons een vzw het meest aangewezen. Zo is in 1969 de vzw Durme ontstaan. De centrale thema's van onze werking waren van in het begin: natuurbeheer en natuuredukatie. Op het vlak van edukatie was er toen nog helemaal niets.

In het begin van de jaren '70 ontstond ook het idee voor een "Landschapspark Scheldeland". Het is er echter nooit gekomen. Was dat omdat de tijd er nog niet rijp voor was? En kan het idee ook geen toekomst krijgen in de huidige "regionale landschappen"?

Het initiatief voor een landschapspark Scheldeland kwam van Natuur- en Stedeschoon onder impuls van wijlen Herman Delaunois. Het Landschapspark kwam tot aan de Durme. In overleg met Natuur- en Stedeschoon hebben we aansluitend ook een natuurpark Durmeland uitgetekend. Deze "parken" zijn weliswaar in de kaderwet Natuurbehoud van 1973 opgenomen, maar hebben nooit uitvoeringsbesluiten gekregen. De reden? Eenvoudig. De lobby van de Boerenbond heeft daar altijd een stokje kunnen voorsteken.

Een tweede initiatief in dezelfde zin kwam er later in de vorm van de Stuurgroep Krekengebied. De provincie heeft toen vijf mensen één jaar aan het werk gezet, een prachtige studie laten maken in samenwerking met de Koning Bouwdeijnstichting... Het zijn helaas "alibi-studies" geweest; op het terrein werd het er niet beter op.

Het konsept van de huidige "regionale landschappen" vind ik te weinig gefundeerd. Het is een samenwerkingsverband van verschillende lokale instanties, steunend op bevoegdheden en financiële middelen van minister De Batselier. Dat is te eng. Een regionaal landschap moet meer zijn dan natuur, landschapszorg... Er moet ook oog zijn voor monumentjes, archeologische sites, het cultuurhistorisch patrimonium... Het is wel goed om een aantal jaren een studiebureau en een public relations bureau aan het werk te houden maar voor de rest... Om concrete maatregelen op het terrein hard te maken, is deze structuur veel te zwak. Op langere termijn zullen deze projecten onvolledig blijken.

Nog in de jaren 70 werd de vzw Durme gekonfronteerd met "zwarte dossiers". Heibel tussen boeren en milieubeweging

is in de Durmestreek niet nieuw. Een grootse ruilverkaveling in 1973 joeg beide partijen tegen elkaar in het harnas. Hoe zijn de verhoudingen vandaag de dag?

Ruilverkavelingen in de jaren '70 betekenden ware ravages in het landschap. Vele kleine boeren waren daar tegen. De Boerenbond niet... Wij zijn dan een coalitie aangegaan met die kleine gebruikers-eigenaars, en hebben op die manier bijvoorbeeld de ruilverkaveling van Zele-Hamme kunnen kelderen.

Hét probleem vormt de grootschaligheid. Neem nu bijvoorbeeld die Wet van 1978... Die maakte het mogelijk om twee procent van de oppervlakte in landbouwgebied te reserveren voor natuur- en landschapselementen. En wat stellen we vast? De boerenlobby, gedreven door

d. André Verstraeten over de vzw Durme

DE BOERENBOND STOK TUSSEN HET WIEL

De relatie met de boeren... Situeren de problemen zich daar individueel of moet je nog altijd de Boerenbond als lobbygroep beschouwen?

Ja, duidelijk. Wij hebben altijd gestreefd naar overleg omdat er veel gemeenschappelijke belangen zijn, zoals het verdedigen van de open ruimte bijvoorbeeld. Uiteraard zijn er ook tegenstrijdige belangen. En dáár moet je over kunnen praten! Maar nee... Ook in deze streek is het ontstaan. Ze willen niet meer praten, ze zijn woest en bezoeken met veel kabaal de woningen van mensen uit natuurverenigingen. Gelukkig is het tot hier toe altijd bij verbaal geweld gebleven. Nee, zij wijzen elk overleg af.

Op dat moment gaan wij ook onze eigen weg met het oog op natuur en landschap, en niet met de bedoeling om links of rechts een boer te kort te doen. Het is niet omdat zij zich op een kleinmenselijke manier aanstellen, dat wij op dezelfde manier moeten reageren.

De jongste 25 jaar is de vzw Durme erin geslaagd een aantal grote stukken open ruimte te beschermen, zoals de Buylaers te Lokeren, de Scheldemeersen in Zele, Berlare Broek en Donkmeer. De meeste uitstraling geniet de vzw Durme via het Molsbroek, een internationaal gekend vogelsreservaat. Hoe is het Molsbroek er gekomen?

Het Molsbroek dateert uit de jaren 69-70-71. Het gebied van ongeveer

80 hectare was onteigend door het Bestuur van de Waterwegen met de bedoeling een spuijkomp aan te leggen langs de Durme. Door omstandigheden werden de spuijkompplannen in de koelkast gestopt, maar het terrein was al onteigend. Het werd in huur gegeven aan het Instituut van Natuurwetenschappen, dat op zijn beurt het gevormachtigd beheer aan de vzw Durme heeft gegeven. Wij hebben vervolgens een beheersplan ontworpen met een zeer ruime kijk: niet alleen zorgen voor de planten, dieren en het landschap, maar ook trachten de mensen in contact brengen met de natuur zonder haar te schaden. We hebben natuuredukatieve programma's opgezet, gaande van natuurpadleerbordjes tot het bezoekerscentrum hier, dat wij na twaalf jaar zwoegen hebben kunnen verwezenlijken. In Waasmunster heeft onze vereniging een uitgebreide milieubibliotheek. Onze milieuedukatieve werking richt zich bewust naar zeer breed publiek. We hebben van in het begin gesteld dat natuuredukatie er niet moet zijn voor leden van natuurverenigingen, die hebben sowieso interesse. Maar het publiek dat twee keer per jaar op zondag naar buiten komt om te wandelen, dié moeten we bereiken. Scholen vormen een aanzienlijk deel maar ook sociokulturele verenigingen, gaande van de Rotary-club tot de socialistische gepensioneerde vrouwen en jeugdklubs...

De waterkwaliteit van de Durme laat heel wat de wensen over. Die situatie is al lang zo, pas in de jaren '90 werden een aantal konkrete plannen vooropgesteld. Zo zal er tegen 1995 een waterzuiveringsinstallatie van Aquafin operationeel zijn. Is dat volgens u het einde van de ellende?

Hopelijk wel, maar er is veel kans dat dat niet zo is. Al meer dan 20 jaar lang vechten wij voor zuiverder water, onder meer met de petitie "SOS Durme". Er zijn al meer dan

het grootschaligheidsdogma, heeft bijna twee decennia lang de toepassing ervan kunnen afhouden. Altien, vijftien jaar lang weten de grote boerenorganisaties dat er teveel geproduceerd wordt. Ondanks dat zijn ze altijd de boeren blijven stimuleren om grotere stallen te bouwen, nog meer varkens te houden... Zij kenden ook de neveneffecten van mest, maar zij hebben dat altijd kunnen negeren. Politiek, in de ministeriële kabinetten, hadden zij immers heel wat in de pap te brokken. Een - zo noodzakelijk- Mest Aktie Plan kon onmogelijk van de grond komen onder een Akkermans, Lenssens of Kelchtermans. Alles werd al in de kabinetten in de kiem gesmoord. Nu ze minder vat hebben op de kabinetten, komen die dingen naar boven. Maar hoe langer je een probleem laat inrotten, hoe moeilijker het op te lossen valt.

"Beheerswerken in onze reservaten kan niet zonder vrijwillige inbreng"

12.000 handtekeningen naar Brussel gegaan.

Men besluit dan eindelijk om een zuiveringsstation te bouwen. Zowel de Vlaamse Milieumaatschappij, het betrokken studiebureau als de provinciale milieudienst berekenden de vuilvracht op 65.000 à 90.000 inwoners-equivalent. Wat stellen we echter vast? Aquafin komt met plannen voor de pinnen voor een station met een capaciteit van 54.000 i.e.! Men rekent erop dat de industrie in de toekomst meer zélf zal instaan voor de zuivering van de afvalwaters. Ik vind dat een gok.

Ook kwa lozingen heeft de Durme een kwalijke reputatie. Tankreinigingsbedrijven lozen al bijna twee decennia lang zwaar vervuild water in de Durme. Hoe treedt de vzw Durme op tegen dergelijke individuele gevallen?

Wij hebben herhaaldelijk klachten ingediend, maar het is bijzonder moeilijk om dergelijke vervuilers met een perfect sluitend dossier in het nauw te drijven. Er wordt door de verschillende bedrijven gelooft in kollektors. Er liggen hier drie grote tankreinigingsbedrijven in de buurt, allemaal "familie" van elkaar als het er op aan komt. Deze bedrijven houden al hun zuiveringsplannen, als die er al zijn, binnenkamers. Daar komt nog bij dat de sancties belachelijk laag zijn. Ze zijn ooit veroor-

deeld tot de ongelofelijke boete van 6.000 frank! De strijd tegen dit soort vervuiling gaat dus zeer moeilijk. Een vogelvanger kan je gemakkelijk op het terrein strikken. Hetzelfde geldt voor een illegaal weekendhuis... Dat zijn dingen die je ziet. Maar hoe stel je sluitend een illegale lozing vast 's nachts tussen 3 en 4?! Daarenboven blijkt duidelijk dat de overheid deze bedrijven niet in het nauw wil drijven.

De laatste jaren is de vlaamse subsidiepot voor de aankoop van natuurreservaten sterk gegroeid. Om een efficiënt aankoopbeleid mogelijk te maken hebben sommige natuurbeschermingsorganisaties zoals Natuurreservaten vzw, De Wielewaal en Stichting Limburgs Landschap, een gemeenschappelijk beleid uitgestippeld. De vzw Durme doet hier niet aan mee. Je hoort wel eens zeggen dat vzw Durme zijn terrein als een waakhond beschermt...

Wij hebben destijds onze eerste reservaten gekocht in de Daknamse Meersen met eigen middelen. Wij hebben daar een samenwerkingsakkoord met Natuurreservaten vzw gehad, drie jaar lang. Maar door een hele reeks van vervelende situaties was dat samenwerkingsakkoord na drie jaar zodanig belast met wrevel, dat we die samenwerking hebben moeten opzeggen. Wij hebben dan zelf een aankoopproject opgestart en sinds twee jaar hebben we een

toelage van minister De Batselier. Wij willen niet buiten de regio gaan optreden, ook al heeft men dat ons al aangeboden. Mocht men meer regionale verenigingen (die het aankunnen en goed georganiseerd zijn) de kans geven om in de eigen regio iets aan te pakken, dan zouden zij het beter doen dan de nationale. Daar ben ik van overtuigd. De beslissingen worden genomen door mensen die de streek en de lokale mensen kennen. Die kleinschalige manier van werken heeft zeer grote voordelen. Dat wil niet zeggen dat het overal op die manier moet verlopen, maar daar waar regionale verenigingen het aankunnen, is het een ideale manier. De grote verenigingen moeten zich richten op de zwakkere regio's, op de streken in Vlaanderen waar nauwelijks natuur- en milieuverenigingen bestaan, of waar er een zeer beperkte werking is.

De vzw Durme heeft in het verleden veel geparticipeerd in nationale adviesraden en dergelijke. Ook in de Bond Beter Leefmilieu. Wat verwacht u konkreet van een koepel zoals de BBL?

Op de eerste plaats dat de globale belangen verdedigd worden. Alle leden moeten daarbij hun inbreng kunnen hebben, elk vanuit zijn specialisatie. De koepel moet vooral de spreekbuis zijn voor zaken die nationaal moeten aangekaart worden. Ten tweede moet de koepel informatie doorspelen naar de basis. Het grote probleem met een koepelorganisatie is vaak dat het konkrete kontakt met de lokale basis zo gering is. Maar dat is normaal. Wie gaat er vanuit Limburg of West-Vlaanderen om 8 uur 's avonds, na de dagtaak, naar Brussel voor een vergadering? Dat is voor een vrijwilliger een zware inspanning. Als je koepelorganisaties wil vormgeven, moet je werken binnen de schaal van de inbreng van de mensen ter plekke. Maar dat is geen sinekure. Dat is nu net de kracht van een regionale vereniging. Op kleinschaliger, regionaal vlak werken kan zeer efficiënt zijn. Daar is de vzw Durme het beste voorbeeld van.

Interview:
Danny Jacobs
Patrick De Koster

Frontlijn

EG-MILIEURICHTLIJNEN IN TWEE GEVALLEN OP DRIE GEBREKKIG OMGEZET

Begin dit jaar leverde het Centrum voor Milieurecht van de Rijksuniversiteit te Gent een rapport af over de formele implementatie van de EG-richtlijnen over leefmilieu in de Vlaamse en/of nationale reglementering. Aan deze studie werd weinig ruchtbaarheid gegeven. Pas recent kon BBL de 440 pagina's ervan inkijken, genoeg om een beknopt overzicht op te maken. Hieruit is af te leiden dat België en Vlaanderen hun kwalijke reputatie terzake zeker nog niet kwijtgespeeld zijn: begin dit jaar waren er van de 71 richtlijnen, 24 volledig en 47 onvolledig geïmplementeerd. Vooral de materies lucht, water en natuur skoren zeer slecht.

Hoewel de studie reeds begin 1993 afgesloten werd, blijft de algemene konklusie gezien de relatieve juridische "windstille" na Vlarem II, ook nu nog aktueel in zijn schokkende algemene konklusie: twee op drie

milieu-richtlijnen zijn niet of gebrekkig omgezet!

Richtlijnen met een eerder technische inhoud (o.a. geluid), brengen weinig implementatieproblemen met zich mee. In de meeste gevallen kunnen de bevoegde overheden zich beperken tot een louter letterlijke overname.

Opmerkelijk is verder dat vooral de materies lucht, water en natuur zeer slecht scoren. Bij de "waterrichtlijnen" gaat het bovendien meestal over zeer fundamentele implementatiegebreken. Ook de juridische aspecten van het natuurbesluit blijken geen hoge prioriteit te genieten. De uiterst gebrekkige implementatie van de reeds tien jaar oude Vogelrichtlijn is hiervan een "mooi" voorbeeld. Op dit punt verwacht de milieubeweging veel van het in het vooruitzicht gestelde nieuw ont-

werp-dekreet inzake natuurbesluit.

Het overzicht leert ook dat recent, op 19 december, de overgangstermijn verviel voor de omzetting van de richtlijn 91/676/EG inzake de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen. Het uitgestelde mestactieplan moest voor de uitvoering zorgen van fundamentele onderdelen van deze "nitraatrichtlijn" zoals de instelling van ekologisch kwetsbare zones, codes van goede landbouwpraktijk en de actieprogramma's. Door het uitstellen van de inwerkingtreding van het mestactieplan tot maart 1994 pleegt de Vlaamse regering dus een nieuwe inbreuk op termijnen uit de Europese milieu-reglementering.

De implementatieproblemen kunnen alleen goedge maakt worden door een forse inhaalbeweging. Minister De Batselier zou aan de administratie reeds in maart '93 opdracht gegeven hebben om op basis van de resultaten van het betrokken rapport, ontwerp-uitvoeringsbesluiten uit te werken voor die aspecten die door het Vlaams Gewest bij uitvoeringsbesluit geïmplementeerd kunnen worden. Ook de tegen het voorjaar 1993 beloofde evaluatie en aanpassing van Vlarem II kan een aanzienlijke verbetering betekenen. Een meerderheid van de vast gestelde huidige gebreken in de implementatie van EG-richtlijnen op Vlaams niveau zou immers door aan-

vulling en amendering van Vlare II opgelost kunnen worden.

Naast de formele (juridische) implementatie zou het ook interessant zijn om eens een overzicht te krijgen van de praktische toepassing van de EG-

milieureglementering. Dat ook hiermee een en ander misloopt, bewijst het groeiend aantal klachten die hierover jaarlijks bij de Europese Commissie binnenloopt. De administratieve afhandeling ervan verloopt echter nog steeds schandalig traag.

De lakse houding van de EG-commissie zet de lidstaten allerm minst aan om de omzetting en toepassing van de Europese milieuwetgeving beter aan te pakken.

Rik De Baere

EVALUATIE EG-VOORZITTERSCHAP

Het Europees Milieu Bureau (EEB) en zijn Belgische lidorganisaties (Bond Beter Leefmilieu, Brusselse Raad voor het leefmilieu, Inter-Environnement Wallonie en Inter-Environnement Bruxelles Leefmilieu) namen het Belgisch voorzitterschap van de EU van de voorbije zes maanden onder de loep. Hierbij kwamen twee aspecten aan bod: de mate van overleg met de milieubeweging en de kwaliteit van de bereikte resultaten.

De verbeterde samenwerking tussen de beleidsverantwoordelijken en de milieubeweging tijdens de jongste zes maanden was een positief kenmerk van het Belgische voorzitterschap. De vertegenwoordigers van het EEB werden door de meeste beleidsverantwoordelijken vooraf gehoord. Alleen de ministers Maystadt en Spitaels stonden weigerachtig tegenover rechtstreeks contact met de milieubeweging.

Over de inhoudelijke resultaten inzake milieubeleid is het EEB veel minder opgetogen. Magda De Galan, voorzitter van de Europese Milieuraad, kon ondanks veel inspannin-

gen in extremis slechts twee successen en tegelijk evenveel typisch "Belgische" compromissen uit de brand slepen.

Zo werd tenslotte toch een ontwerp-Verpakkingsrichtlijn aangenomen. Deze richtlijn wil de verpakkingsberg aanpakken zonder daarbij echter een duidelijke hiërarchie tussen de verschillende verwijderingstechnieken te hanteren. Volgens de milieubeweging moet voorkóming prioriteit krijgen, vóór hergebruik, daarna gevolgd door recyklage en in laatste instantie verbranding met energierecuperatie. Ook de konkrete percentages die aan elk van deze technieken gekoppeld worden, liggen aan de lage kant. Lidstaten zullen hierin echter verder kunnen gaan, indien ze kunnen garanderen dat ze zelf voor de nodige verwerking kunnen instaan zonder de andere lidstaten hiermee te belasten. Het EEB is opgelucht omdat de ministerraad uiteindelijk toch een beslissing heeft getroffen en rekent erop dat het Europees Parlement nog de nodige amendementen zal aanbrengen.

Een tweede relatief succes is de ratifikatie van de Konventie Klimaatwijziging door de twaalf lidstaten van de EU. Het bereikte akkoord voorziet echter niet in de nodige middelen zoals de CO₂/energie-taks om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. België heeft zelf tot nu toe nog geen enkele maatregel getroffen om de na te streven CO₂-redukatie tegen 2000 (naar het peil van 1990) te realiseren. Er is dan ook nood aan een welomschreven monitoring en een jaarlijkse rapportering zodat de realisatie van de Europese doelstellingen kan getoetst worden.

De milieubeweging is zeer zwaar teleurgesteld in het Witboek over Groei, Kompetitiviteit en Tewerkstelling van de Europese Commissie. De milieubeweging stelt vast dat Europa na de konferentie "Naar een nieuw Europees model voor duurzame ontwikkeling", georganiseerd door Jacques Delors, vanuit milieu-oogpunt nauwelijks een stap verder staat: het is gebleven bij een groots economisch investeringsprogramma in voornamelijk energievoorziening en transportnetwerken, dat totaal voorbijgaat aan de zorg om het leefmilieu. Het Witboek gaat regelrecht in tegen de doelstellingen van het Vijfde EU Milieu Actieprogramma dat juist duurzame ontwikkeling op het vlak van industrie, verkeer, energie, landbouw en toerisme tracht te konkretiseren.

Ter gelegenheid van de Europese top (10-11 december '93) had de milieubeweging er nochtans op aangedrongen om in navolging van de veelbelovende konferentie een verklaring over duurzame ontwikkeling goed te keuren. De top werd echter afgesloten zonder dat ook maar één konkreet standpunt over milieubeleid werd ingenomen.

Rik De Baere

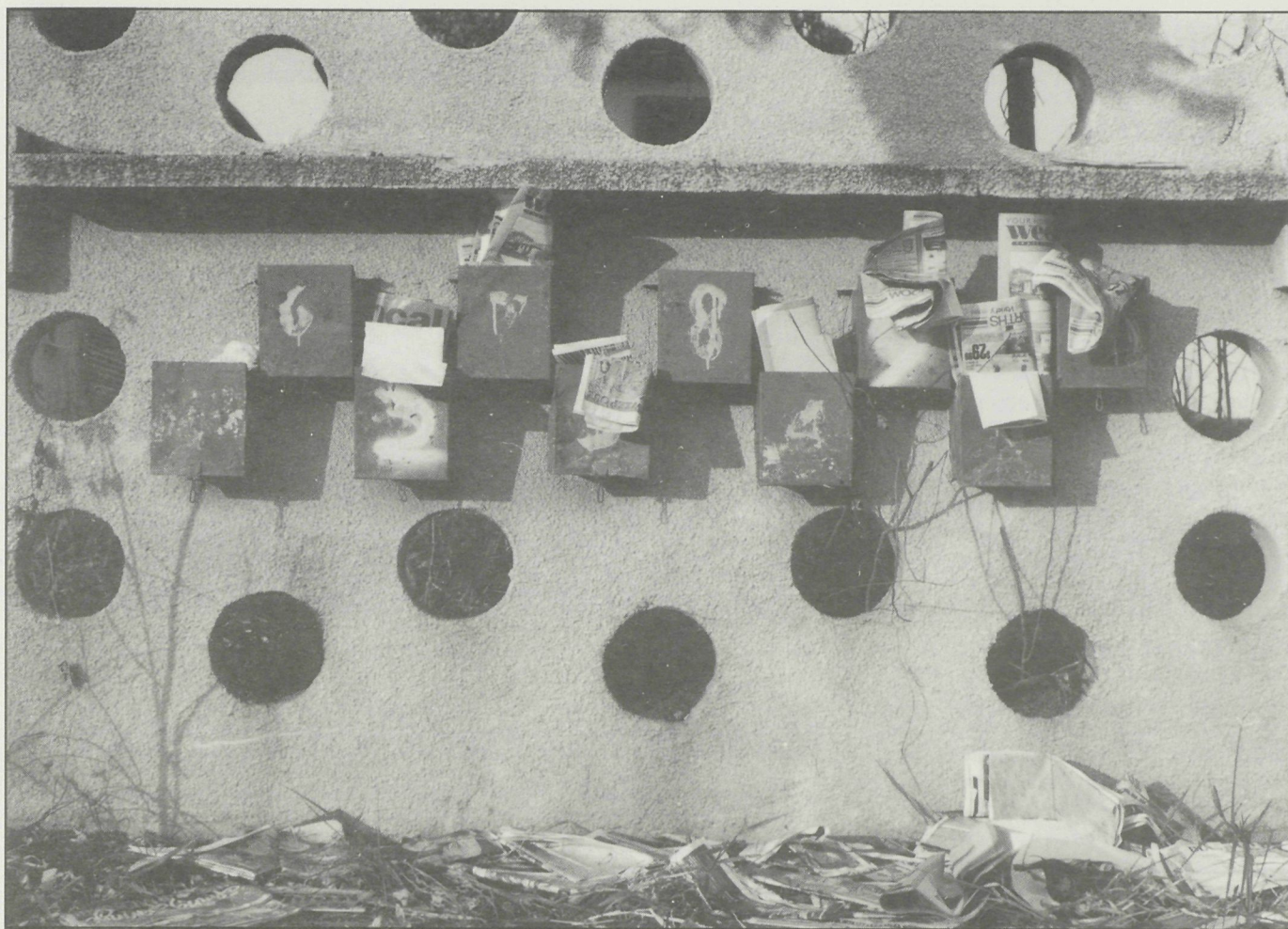

Foto: Frans Geys

Stickeractie en politiereglement tegen ongewenst reklamedrukwerk

‘HOU JE KLEP DICHT’

Vlaanderen bezwijkt jaarlijks onder een berg reklamedrukwerk van ruim 80.000 ton. Veel reclame blijft ongelezen, is ongewenst bij de burger en vergroot nodeloos onze hoeveelheid huishoudelijk afval.

Via een stickeractie wil Bond Beter Leefmilieu iedereen de gelegenheid geven om dit reklamedrukwerk te weigeren. Gemeenten worden er tevens toe aangezet om afspraken te maken met de verspreiders van reklamedrukwerk. Een ontwerp-politiereglement kan hierbij een helpende hand bieden.

50.000 TON JAARLIJKS

Over de hoogte van deze berg reklamedrukwerk bestaan weinig cijfergegevens. Volgens berekeningen van het Instituut voor Politieke Ekologie (IPE) kwam er in 1990 in Vlaanderen zo'n 33.000 ton reklamedrukwerk per jaar als afval vrij. De huis-aan-huis-bladen (met redactioneel gedeelte) zouden nog eens goed zijn voor 50.000 ton per jaar. Veel van dit papier komt ongelezen bij het huisvuil terecht. In het beste geval wordt

het na selectieve inzameling en via containerparken gerecycleerd. Op veel plaatsen veroorzaakt de gulle en onzorgvuldige verspreiding zwerfvuil in de straten.

EKOTAKS

In een aantal gemeenten bestaat al een speciale belasting op reklamedrukwerk. Minister van binnenlandse aangelegenheden Kelchtermans gaf in een omzendbrief de krachtlijnen aan voor een dergelijke

taks. De hoogte ervan werd echter beperkt tot maximaal 25 centiem per exemplaar. Dit bedrag is te laag om enig regulerend effect teweeg te brengen. De taks dient in vele gevallen enkel om de gemeentekas te spijzen. Toch zijn heffingen aanvaardbaar vanuit het principe "De vervuiler betaalt". Wie de gemeenschap immers opzadelt met de verwerking van oud papier, moet bijdragen in de kosten voor de verwijdering (lieft recyclage) ervan.

KLEP DICHT KLEVEN

De papierberg kan bovendien worden aangepakt via initiatieven van ophaling en recyclage in samenwerking met de distributeurs van bladen. Toch geniet ook hier preventie de voorkeur. Zo worden er reeds her en der initiatieven opgezet om stickers te bedelen bij gezinnen die van de papierberg verlost willen worden. Een deel van de bevolking is uit praktische overwegingen en uit milieubewustzijn duidelijk bereid de wekelijkse reclamevracht uit zijn bus te weren. In gemeenten waar een dergelijke actie reeds loopt, wordt op gemiddeld 5% van alle brievenbussen een sticker aangebracht. Dit is vrij laag. Tevens bleef het tot nu toe bij lokale initiatieven. BBL start dan ook een algemene stickeractie op Vlaams niveau.

POLITIËREGLEMENT

De verspreiders van reclamedrukwerk zijn echter niet verplicht om zich te houden aan dit verzoek in stickervorm. Daarom vraagt de Bond aan de gemeenten om via een politiereglement bindende kracht te geven aan deze verbodsstickers of bindende afspraken te maken met de verspreiders en uitgevers van reclamedrukwerk. In Nederland heeft een gelijkaardig systeem de papierberg alvast behoorlijk verkleind. Alle gemeenten krijgen van BBL ook een ontwerpereglement "ter beteugeling van ongewenst reclamedrukwerk" in de bus. Aan de gemeentelijke milieu-adviesraden wordt gevraagd de invoering van dit sticker-initiatief aan te moedigen.

EFFICIËNTIE VERHOGEN

Een dergelijk systeem biedt iedereen voordelen. In de eerste plaats wordt het milieu er beter van omdat er minder afval wordt geproduceerd. De overheid moet minder oud-papier verwerken. De burger krijgt geen ongewenst reclame-drukwerk in de bus. Maar ook de producent heeft baat bij deze regeling. Hij weet dat zijn reclame voortaan niet terecht komt bij mensen die het toch niet willen lezen. Op deze wijze wordt de efficiëntie van hun activiteiten gevoelig verbeterd.

De sticker "Geen ongeadresseerde reclame a.u.b." is verkrijgbaar bij BBL, 02/539.22.17. Kostprijs 10 fr. plus verzending (7 fr. vanaf 10 exemplaren).

Ontwerp Gemeentelijk Reglement ter beteugeling van ongewenst reclamedrukwerk

Een overeenkomst of gemeentelijk reglement ter beteugeling van ongewenst reclamedrukwerk kan volgende elementen bevatten:

1. Definities

Reklame: openbare aanprijzing van goederen, diensten of denkbeelden of het vragen van diensten.

Huis-aan-huis-bladen: ongeadresseerde drukwerken die met een vaste frequentie gratis huis-aan-huis worden verspreid in een geografisch beperkt gebied, waarvan tenminste 10% van de inhoud bestaat uit informatie over en nieuws, andere dan reclame, uit het eigen verspreidingsgebied.

Reclamedrukwerk: ieder drukwerk dat geheel of gedeeltelijk uit reclame bestaat, uitgezonderd de huis-aan-huisbladen.

Samples: goederen of monsters die verspreid worden zonder hiervoor een tegenprestatie te vragen.

Ongeadresseerde reclame: reclamedrukwerk, samples die gratis huis-aan-huis verspreid worden zonder vermelding van adres van de ontvanger.

De verspreider: de organisatie of persoon die het ongeadresseerd reclamedrukwerk verspreidt of doet verspreiden.

2. Verplichtingen

De verspreider verbindt er zich toe geen ongeadresseerde reclame af te leveren in de brievenbus waar de sticker met het opschrift "Geen ongeadresseerde reclame a.u.b." is aangebracht.

De afzenders en verspreiders houden het aantal aangebrachte stickers bij en stemmen hun aantallen te verspreiden ongeadresseerde reclame daar op af.

De verspreiders van ongeadresseerde reclame en huis-aan-huisbladen deponeren deze stukken zodanig dat alleen de bewoner van het betrokken adres ze kan bereiken. De verdelers moeten vermijden dat de stukken op de openbare weg kunnen vallen of waaien.

3. Sanctionering

De overtredingen van deze politieverordeningen worden gestraft met politiestraffen, voor zover door wetten, besluiten en verordeningen, geen zwaardere straffen worden voorzien.

Namens het College van Burgemeester en Schepenen,

De Burgemeester

De Secretaris

Ook geadresseerde mailing beu? ZET JEZELF OP DE ROBINSON-LIJST

Naast de berg ongeadresseerde reclame ontvangt u ook wellicht met de regelmaat van de klok allerhande mailings. Er is geen ontkomen aan, tenzij u naar een onbewoond eiland verhuist of u zelf of de Robinson-lijst laat plaatsen.

In Vlaanderen zijn zowat 36 postorder- en mailingbedrijven aangesloten bij het "Ondernemingsverbond voor Verkoop op Afstand" (OVA). OVA creëerde een speciaal bestand voor mensen die geen reclame wensen: de Robinson-lijst. U kan aan OVA vragen om geen reclame en promotieprodukten meer te ontvangen. U krijgt dan de nodige dokumentatie en een officieel intekendokument. De inschrijving

geldt voor een periode van 5 jaar. Op basis hiervan wordt uw naam (en die van uw huisgenoten) op de driemaandelijke up-dating van de Robinson-lijst geplaatst en doorgegeven aan alle leden van de postorder- en adresverwerkende bedrijven. Zij zijn dan verplicht om binnen de maand uw gegevens uit hun bestanden te wissen. Deze Robinson-lijst is de enige in zijn soort in ons land. Meer dan 12.000 mensen maken er momenteel deel van uit.

Geadresseerde reclame beu? Slechts één adres:

OVA, Louizalaan 300 B 14, 1050 Brussel, Tel. 02/647.59.91.

GEEN ONGEADRESSEERDE REKLAME A.U.B.

☉ Bond Beter Leefmilieu ☉

Foto: Frans Geys

Uitdijende industrieterreinen in het Kortrijkse **LEIEDAL IN BETON**

In het voorjaar van 1994 wordt eindelijk het openbaar onderzoek geopend in de zaak van de gewestplanwijziging Kortrijk voor 200 ha meer industrieterreinen. Daarna zal de definitieve wijziging spoedig vastliggen. De Zuidwestvlaamse Natuur- en Milieukoepel, lid van de Bond Beter Leefmilieu, zal zo veel mogelijk bezwaarschriften indienen. Tussen de vraag tot wijziging en de definitieve gewestplannen zal intussen meer dan drie jaar liggen. Daarom een overzichtje in de tijd.

In het voorjaar van 1991 dienen zowel de interkommunale Leiedal als de GOM West-Vlaanderen bij de minister voor Ruimtelijke Ordening een aanvraag in tot gewestplanwijziging. De GOM ijverde voor zowat 300 ha nieuwe industrieterreinen tegen het jaar 2000. De Zuidwestvlaamse koepel heeft in 1991 getracht ruchtbaarheid te geven aan het feit dat de behoefte aan industrieterreinen overschat werd. Politieke verantwoordelijken in de gemeenten en socio-kulturele verenigingen werden benaderd. Van een echt

maatschappelijk debat was er echter geen sprake. In juli 1991 werd de milieubeweging ook uitgenodigd om de plannen van Leiedal te aanhoren, zonder evenwel een inbreng te kunnen doen.

VERHUIZEN OF SLUITEN

Leiedal en de GOM baseerden hun behoeftenraming op verkoopcijfers in hoogkonjunctuur-omstandigheden. Dat is onzin. De Zuidwestvlaamse koepel vroeg om zich te baseren op gemiddelde conjunctuurcijfers. De interkommunale en de ontwikkelaar blijken niet vies te zijn van enige manipulatie, zolang het maar hun doel ten goede komt. Zo schuiven ze bijvoorbeeld de schuld door naar de bevolking en de "groenen", die de bevolking "opjutteten". Want, zeggen zij, daardoor zijn de mensen in de buurt van een bedrijf veel minder tolerant dan vroeger, en zijn bedrijven wel verplicht om te verhuizen! Bijherlokatie wordt volgens Leiedal vijf maal meer ruimte ingenomen. In werkelijkheid is het echter zo dat veel bedrijven zelf hun verantwoordelijkheid niet opnemen. Bedrijven in de woonzone moeten bereid zijn minder te vervuilen. Er moeten objectieve criteria komen op basis waarvan kan beslist worden of een bedrijf beter kan verhuizen of niet.

GEPAKT!

Ondertussen is er heel wat gebeurd

op het vlak van wetgevende initiatieven in de ruimtelijke ordening. In 1992 werd voor het eerst gewag gemaakt van een Vlaams Struktuurplan en ook van een Westvlaams Struktuurplan. Naar zo'n struktuurplan moeten de gemeenten zich dan richten. Gedaan dus met het verkrachten van het gewestplan door een toevloed van BPA's, ten gunste van de harde sectoren (industrie en woningen) en ten koste van landbouw en natuur. Dergelijke struktuurplannen zouden door de lagere overheden moeten gevolgd worden door de opmaak van een "APA": een algemeen plan van aanleg. Vreemd genoeg, of was het precies om een aantal zaken te forceren, vroeg Leiedal al in de loop van 1992 aan elke gemeente of ze wou instappen in de opmaak van een APA. Alle gemeenten keurden dit goed en financierden hiermee het "GAPAK": het Gemeenschappelijk Plan van Aanleg voor het Arrondissement Kortrijk. Er werd 18 miljoen voorzien. Er wordt dus veel tijd en geld gestoken in de opmaak van plannen, zonder dat de bredere bevolking, die hiervoor betaalde, inspraak had. In de loop van 1993 wordt de Zuidwestvlaamse koepel voor de eerste maal door Leiedal erkend om inspraak te hebben in de participatiegroep van het GAPAK.

200 HA ERBIJ

Op 18 november 1992 besliste de

Vlaamse Exekutieve dan om het gewestplan te wijzigen. Van de gevraagde 342 ha werden er 203 goedgekeurd.

Dat de ruimte-inname kleiner uitviel dan gepland is natuurlijk positief. Het is echter teleurstellend om te zien hoe alleen de bedrijfsdynamiek wordt gesteund, terwijl een uitgewerkt groen- en natuurbeleid onbestaande bleef. Bij het kiezen van de 203 ha werd vooral reke-

ning gehouden met de druk die bedrijven uitoefenden, terwijl elementen van ruimtelijke ordening of natuur- en landschapswaarden nauwelijks aandacht kregen.

CHARTER 99

De reacties op deze gewestplanwijziging bleven niet lang uit. De industriële belangengroepen overtroffen zichzelf in de pers. Charter 99 (een groep van 180 industriëlen uit de streek Kortrijk, Waregem, Roeselare en Tielt) bij monde van Jo Libeer, beklaagde zich over de bemoeienissen vanuit Brussel en over het feit dat de groenen op de hoogte waren van de stand van zaken (!). Burgemeester Carron van Waregem beweerde dat wat nu niet goedgekeurd was, wel kon passen in het Structuurplan Vlaanderen of GAPAK, waar alles nog mogelijk was. Leiedal van zijn kant noemde de beslissing van de Vlaamse rege-

ring minimalistisch. Aangezien een grote oppervlakte voorzien is voor specifieke zones (transport, diensten, research e.d.) en 40 ha in eigendom van bestaande bedrijven voor uitbreiding, schiet er maar 73 ha meer over voor herlokalisatie. In Waregem (Brabantdam) is er ondertussen al geruime tijd 31 hektare eigendom van de firma Concordia, gekocht in de hoop dat deze landbouwgrond wel in industriegrond zou omgetoverd worden...

STIL VERWEER

Ook de Belgische Boerenbond verzette zich tegen de inname van landbouwgrond door de industrie. Individuele boeren lonken echter meestal naar het grote geld, zodat stilzwijgend veel landbouwgrond verloren gaat in het Kortrijkse. Ook de milieubeweging liet zich niet onbetuigd. De Zuidwestvlaamse koepel besliste om een stille betoging te houden in het stadscentrum van Kortrijk begin december 1992. Het was de eerste keer dat er betoogd werd in Kortrijk tegen de toenemende verstedelijking. De vier slogans waren: "Open ruimte", "Leefbaarheid", "Inspraak in het beleid", "Natuurgebieden waar?" Op ons pamflet stonden drie eisen vermeld: een concreet plan voor meer groen en natuur in de regio Kortrijk, een beperking van de oppervlakte aan nieuwe industriegrond tot een minimum, en inspraak bij de bevoegde instanties.

INSPRAAK

Leiedal heeft de milieubeweging inspraak beloofd. Maar of er ook rekening zal worden gehouden met de wensen (criteria voor ruimtebeperking, geen oneindige toenames van industriegronden, compensaties in groen) is verre van duidelijk. Wel kondigde Leiedal aan dat voor het eerst geld zou gebruikt worden voor de aankoop van meer groen en natuur in de streek. Maar de intercommunale gaat niet af van zijn visie dat alle bedrijven zich moeten kunnen herlokalisieren en werkt geen ruimtebeperkende maatregelen uit. Er is dus nog heel wat werk aan de winkel om de open ruimte die ons nog rest, te behouden. Voor informatie over hoe je een bezwaarschrift indient, kan je terecht bij BBL, Martine Langen, 02/539.22.17.

Martine Langen

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen EINDELIJK EEN BEVALLING?

Gedaan met het recht van de sterkste, gedaan met de massa's aanspraken op ruimte! Iedereen is het erover eens dat we deschaarse open ruimte moeten beschermen, maar maakt graag voor zichzelf een uitzondering. De gevolgen van de wildgroei, de kankers in de ruimte zijn zichtbaar voor iedereen. Het beleid zegt fors: gedaan met lintbebouwing, KMO-linten, versnipperde ruimte en verkeersindigsties. We moeten naar een ruimtelijke ordening van de draagkracht. Het wordt tijd dat alle bedrijfssectoren, alle provincies, gemeenten de volgende algemene principes boven hun bed hangen:

- de open ruimte moet gevrijwaard worden en waar mogelijk versterkt en uitgebreid;
- de stedelijke gebieden dienen versterkt te worden door wonen, winkelen, recreëren, werken hier te bundelen;
- de verkeersinfrastructuur moet zo optimaal mogelijk gebruikt worden en de ruimte wordt zo ingedeeld dat het kollektief vervoer er beter van wordt;
- er worden kerngebieden voor economische ontwikkeling gekreëerd.

Het is duidelijk dat vele burgemeesters graag verder Sinterklaas blijven spelen met de ruimte, zeker met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht. In West- en Oost-Vlaanderen mobiliseren burgemeesters gezamenlijk en openlijk het verzet en schiet men de ondertussen algemeen aanvaarde uitgangspunten al af.

Op de koop toe geeft de minister van Ruimtelijke Ordening dan nog dubbelzinnige boodschappen aan die gemeenten. Hij vraagt enerzijds een gemeentelijk structuurplan, maar heft anderzijds gedeeltelijk het moratorium op de *Bijzonder Plannen van Aanleg* op, een moratorium dat juist ingesteld was om het gras niet weg te maaien voor het Structuurplan.

Eén ding is zeker: in 1994 hebben we een duidelijke Vlaamse regering en een sterke minister van Ruimtelijke Ordening nodig die met staatsmanschap de vele aanspraken op ruimte zal moeten konfronteren met het algemeen belang. Het jonge Vlaanderen kan zich geen doodgeboren kind veroorloven.

STOP AANTASTING VAN OPEN RUIMTE IN VLAANDEREN!

Het Vlaams Economisch Verbond (VEV) berekende dat er tot het jaar 2007 nood is aan 10.000 ha bijkomende industrieterreinen in Vlaanderen. Nu is 81,7 % van het grondgebied onbebouwd, zegt het VEV en de ekonomie neemt maar 34.000 ha of 2,5 % van de bebouwing in. Er is voor de industrie dus ruimte over; zonder dat Vlaanderen ruimtelijk verminkt moet worden. De bijkomende industriezones moeten bij voorkeur "aan het knooppunt van belangrijke infrastructuuraders" komen.

De VEV-vraag getuigt niet alleen van overdreven vraatzucht. Het Verbond schrikt daarenboven niet van enig rekenwerk met de natte vinger terug. De vraag van het VEV kan immers perfect opgevangen worden binnen de bestaande reserves in Vlaanderen. Vergeleken met de aangenomen behoeftes, kan men binnen de bestaande industrieterreinen nog voor zo'n 32 jaar moeiteloos voort. Wanneer we ook de haven terreinen meerekenen zitten we zelfs voor 47 jaar veilig.

Volgens BBL-cijfers is er in Vlaanderen een sluipende reserve van zo'n 15.000 ha. De bestaande gewestplannen voorzien in zo'n 53.094 ha voor industrie en KMO-zone, waarvan minimaal 8.200 ha ter beschikking zijn. Wanneer ook de haven terreinen worden meegeteld gaat het om een aanbod van meer dan 15.000 ha. Onderzoekt men de leegstaande industriezones, dan komen daarbij nog eens 3.244 ha bovenop.

De verhalen over een ruimtelijk keurslijf zijn dus totaal uit de lucht gegrepen en hebben alleen als gevolg dat de schaarse open ruimte verder wordt aangetast!

Gebruik PVC verpakkingen al meer dan gehalveerd in België

INPAKKEN EN WEGWEZEN

Het aantal verpakkingen waarin PVC wordt gebruikt, is in amper twee jaar meer dan gehalveerd. Vorige maand onderzocht Bond Beter Leefmilieu ruim 617 voedingsmiddelen. Daaruit blijkt dat slechts 27% percent van de onderzochte verpakkingen PVC bevat. Ondertussen blaast de PVC industrie warm en koud. Ondanks deze daling zou het PVC gebruik nog altijd toenemen, de milieubeweging wordt een demagogische aanpak verweten. Enkele tegenstrijdigheden op een rijtje.

'Evian, natuurlijk bronwater verpakt in onnatuurlijk PVC'

De lachende flesman verzwijgt dat de industrie nog geen 10% van de PVC-flessen in ons land recycleert

Bond Beter Leefmilieu (BBL) voert als sinds 1991 campagne tegen PVC. Volgens de BBL is deze kunststof zeer belastend voor mens en milieu. Bovendien bestaan er ook voldoende alternatieven voor. *"Het einddoel van de campagne is een volledige uitbanning van PVC als verpakkingsmateriaal. Dit lijkt steeds meer een haalbare kaart te worden: voedingsproducenten vervangen PVC-verpakkingen alsmaar meer door andere toepassingen, de naderende ekotaks op onder meer PVC-flessen zal deze tendens alleen maar versnellen"*, aldus Stefaan Claeys, die het recente onderzoek leidde. Zo werd het gebruik van PVC in een pakket verpakkingen van 617 voedingsmiddelen onderzocht, waaronder oliën, boters, margarines, koekjes en waters. Het onderzoek naar PVC-verpakkingen werd reeds voor de derde keer uitgevoerd.

KLEINE MINDERHEID

Wat blijkt? Begin 1994 bevatte nog slechts 27% van alle onderzochte verpakkingen PV(d)C. In 1993 bedroeg dit aandeel nog 42,3%, eind 1991 zelfs 63,3%. Op twee jaar tijd is het aantal PVC- en aanverwante PV(d)C-verpakkingen dus meer dan gehalveerd. Alle voedingsoliën zijn inmiddels PVC-vrij, koekjes en margarines worden nog slechts marginaal in PVC verpakt. Opvallend is dat na alle Belgische bronwaters, nu ook voor het eerst twee Franse bronwaterproducenten PVC-vrij geworden zijn. Heel wat producenten zijn blijkbaar overtuigd door de milieuargumenten tegen PVC en hebben de na-

kende ekotaks op PVC-verpakkingen niet afgewacht om over te stappen op PVC-vrije verpakkingsmaterialen.

MARGARINES EN OLIËN

Vooraf bij de margarines en de oliën is de vooruitgang opmerkelijk. Zo zijn alle onderzochte flessen voedingsolie PVC-vrij. *"De Colruyt-merknamen, Culino en Econom, schakelden het afgelopen jaar ook over"*, bevestigt Colruyt verpakkingsverantwoordelijke Koen de Maeschalck. Bij boter-, margarine- en minarinevlotjes is het percentage PVC-verpakkingen gezakt tot 18%. Na een briefschrijfkampagne zijn nu ook merken als Becel, Effi en Solo overstag gegaan.

NIEUWE KOEKJES ZONDER PVC

In het onderzochte assortiment koekjes valt het op dat er opnieuw een

twintigtal verpakkingen van o.a. Corona, De Beukelaer en Delacre PVC-vrij zijn geworden. De eerdere belofte van Delacre-direktielid Geysels dat hun 'koekjesmerken tegen eind 1993 niet langer PVC-verpakt zouden worden', wordt aldus stilaan maar zeker waargemaakt.

De koekjes/wafels van Suzy en Lotus worden echter nog volledig in PV(d)C verpakt. "Tenslotte bleek uit het BBL-onderzoek dat bijna alle in 1993 nieuw op de markt gebrachte koekjes-soorten, PVC-vrij verpakt zijn. Producenten houden dus vanaf de beginfase rekening met milieuvriendelijker verpakkingswijzen", aldus Stefaan Claeys.

FRANSE WATERS KAPITULEREN

Bij de mineraalwaters waren medio 1993 reeds alle Belgische waterproducenten overgeschakeld. Ook de eerste twee Franse watermerken, Saint Léger en Montjoie Saint Baptiste, zijn inmiddels overgeschakeld. Volgens BBL-jurist Rik De Baere "is het dan ook opvallend, dat net op het ogenblik dat de eerste Franse producenten overschakelen, Solvay en enkele Franse producenten van mineraalwater beslissen om naar het Arbitragehof te stappen om de opschorting en afschaffing van de 'diskriminerende' ekotaks op PVC te vragen omdat hiervoor onvoldoende wetenschappelijke, technische en ekologische argumenten zouden bestaan". De afbouw van PVC-toepassingen blijft volgens BBL vanuit milieu-oogpunt gerechtvaardigd.

FEITEN ACHTERNA HOLLEN

De discussie over de afbouw van PVC-verpakkingen, zoals voorzien in de eko-taks-reglementering voor drankverpakkingen, wordt stilaan door de feiten achterhaald. Een steeds groter wordende groep producenten kiest, nog voor de inwerkingtreding van de ekotaks, voor PVC-vrije alternatieven. Een verbod op PVC-verpakkingen (mogelijk indirect in de vorm van een ekotaks) blijft echter opportuun om de kleine groep achterblijvers de stap in het PVC-vrije tijdperk te doen zetten.

WERKGELEGENHEID EERST

Volgens Solvay is niets minder waar. In een reactie fulmineert Louwagie van Solvay "dat het gebruik van PVC

nog altijd toeneemt. Wel is er een afname in PVC-flessen ten voordele van PET, maar dit ook om technische redenen (sic)". Begrijpe wie begrijpen kan. Daarbovenop schermt de industrie nogmaals met de werkgelegenheidscijfers om het belang van PVC te onderlijnen. Ludo Secretin, coördinator Leefmilieu bij de Limburgse Vinylmaatschappij vraagt zich af "op welke grond de groene beweging de PVC en de aanverwante industrie met ruim 11.000 werknemers zo zwaar veroordeelt". De campagne van BBL zou tevens negatief geïnspireerd worden door negatieve acties van Greenpeace.

AFBLAZEN GEBLAZEN

Inmiddels schuwt de industrie geen enkel middel om de nakende ekotaks op PVC te ontlopen. Lukt het niet via hun talrijke "wetenschappelijke argumenten", dan maar via juridische stappen naar het Arbitragehof. Slaagt men niet in het opzet via rechtstreekse politieke beïnvloeding, dan wel misschien via de opvolgingskommissie voor de ekotaks. Zo verwacht de PVC-industrie enorm veel van de resultaten van een op handen zijnde VITO studie over de ekobalans van PVC, die binnen de schoot van deze commissie zal worden besproken.

AFSTELKOMMISSIE EKOTAKS?

BBL stelt zich ernstig vragen bij het functioneren van de "opvolgingskommissie ekotaks", waarvan de meerderheid van de leden zich fundamenteel verzet tegen de invoering van deze milieuheffingen. "Nochtans bestaat haar wettelijk bepaalde opdracht erin de uitvoering van de wet te begeleiden, niet om ze te boycotten. Zo stellen de betrokken ambtenaren en een groot aantal commissieleden zich 'boven de wet' en geven prioriteit aan de tegenwerking van de invoering van de ekotaksen, eerder dan konstruktieve bijdragen tot bijsturing te leveren", aldus Rik De Baere. Hierdoor dreigt men een van de peilers van ons democratisch systeem ondergraven, namelijk het respect voor de wil van de wetgever.

PRODUKTLIJSTEN

Een van de essentiële opdrachten van de commissie is bijvoorbeeld de opstelling van produktlijsten van on-

PVC INDUSTRIE EN FRANSE WATERS SLUITEN TAKTISCH PAKT

Uit het recente BBL-onderzoek blijkt dat alle Belgische waterproducenten PVC volledig hebben uitgebannen. Zonder de hete adem van de ekotaks in de nek maken deze er dus geen enkel probleem van om over te schakelen op PET. Bij de Franse producenten sluit men wel de ogen voor deze Belgische realiteit. Alle grote Franse mineraalwaters, van Evian tot Vit-tel, zweren bij de PVC-fles. Meer nog, de ekotaks op PVC-flessen wordt op alle mogelijke middelen bestreden. De Belgische PVC industrie, met Solvay op kop, heeft alle begrip voor de grieven van onze zuiderburen. Solvay en de Limburgse Vinyl Maatschappij willen na het verlies van hun Belgisch marktaandeel, ook op de Franse markt niet aan belang inboeten. Solvay en de Franse waterproducenten stapten einde januari dan ook gezwind naar het Belgische Arbitragehof met als doel de nakende ekotaks op te laten schorten. Op een Brusselse perskonferentie van de PVC-industrie verklaarde Claude Thévenet van Vittel dat 'de ekotakswet haaks staat op de Europese wetgeving'. Immers hun PVC flessen worden belast, de Belgische PET flessen niet. Belgisch mineraalwater kost 26 fr. de 1,5 liter en Frans 50 fr. Overschakelen op PET flessen zou volgens Vittel onoverkomelijke investeringen vergen. Dat twee Franse merken, Saint-Léger en Montjoie Saint-Baptiste, hier geen breekpunt in zien, en ondertussen wel in PET verpakken, verzwijgt de Vittel-man in alle talen. Is overschakelen dan echt zo onmogelijk?

DJ

der meer bestrijdingsmiddelen. Hiertoe is nog geen enkele aanzet gegeven. De commissie werkt eerder aan de verzameling van argumenten tegen de opportuniteit van eko-taksen, dan aan de essentie van haar taak: het nastreven van een "optimale ekologische doeltreffendheid van de milieutaksen" (art. 388). De opvolgingskommissie dreigt de milieudoelstellingen totaal uit het oog te verliezen aangezien er tot nu toe nauwelijks informatie over de milieu-aspekten en positieve tewerkstellingseffekten van eko-taksen is ingebracht.

Danny Jacobs

Een zwarte lijst van de verpakkingen met en zonder PVC is verkrijgbaar op BBL, 02/539.22.17.

K.U. LEUVEN

RECENT ECONOMIC AND LEGAL DEVELOPMENTS IN EUROPEAN ENVIRONMENTAL POLICY

Generale Bank Chair 1993-1994

During the academic year 1993-94, the annual Generale Bank Chair at the K.U. Leuven on "Current Developments in European Integration" will be devoted to Recent Economic and Legal Developments in European Environmental Policy.

Programme

Thursday 27 January 1994: **Prof. Koen LENAERTS**, Judge of the Court of First Instance of the European Communities and Professor European Community Law at the Faculty of Law, K. U. Leuven

Inaugural Lecture: The Principle of Subsidiarity and the European Environmental Policy

*

Thursday 3 February 1994: **Prof. John BRADEN**, Department of Economics, University of Illinois at the Urbana-Champaign (3 hours)

The Economics of Environmental Policy-Making in a Multi-Layer Government Structure

*

Thursday 10 February 1994: **Dr. Ludwig KRÄMER**, Directorate-General XI: Environment, EC Commission, Brussels (3 hours)

The Treaty of Maastricht and the Fifth Environmental Action Programme

*

Thursday 17 February 1994: **Dr. Jos DELBEKE**, Directorate-General XI: Environment, EC Commission, Brussels (2 hours)

Current Trends in the Use of Economic Instruments in EC Environmental Policy

*

Wednesday 23 February and Thursday 24 February 1994: **Prof. J. JANS**, Centre for Environmental Law, Faculty of Law, University of Amsterdam (4 hours)

The Use of Instruments of Direct Regulation in European Environmental Policy

*

Wednesday 2 March: **Prof. Paul DE GRAUWE**, Faculty of Economics, K.U. Leuven (2 hours)

Political Economy of the Choice of Environmental Policy Instruments in the EC

*

Thursday 10 March 1994 and Thursday 17 March 1994: **Prof. Kurt DEKETELAERE**, Faculty of Law, K.U. Leuven and Faculty of Applied Economics, UFSI Antwerpen (4 hours)

The Use of Economic and Fiscal Instruments in European Environmental Policy

*

Thursday 24 March 1994: **Prof. Stef PROOST**, Faculty of Economics, KU Leuven (2 hours)

Economic Assessment of the European Air Pollution Policy

*

Thursday 14 April 1994: **Prof. Hubert BOCKEN**, Seminar for Environmental Law, Faculty of Law, University of Ghent (2 hours)

The Green Paper on Environmental Liability

*

Thursday 21 April 1994: **Prof. Herman COUSY**, Institute for Insurance Law, Faculty of Law, K.U. Leuven (2 hours)

Recent Developments in Environmental Insurance

*

Thursday 28 April 1994: **Prof. David MILTZ**, Faculty of Economics, K.U. Leuven (2 hours)

The Firm and the Environment: Management Aspects

*

Thursday 5 May 1994: **Mrs. Bea DE SMET**, Environmental Control Manager, Procter and Gamble, Belgium (2 hours)

The Management of Environmental Products in a Large Multinational Company

Practical Information

Lectures are given in English on Thursdays from 5 to 7 p.m., unless indicated otherwise. They all take place in Collegium Falconis, Tiensestraat 41, 3000 Leuven. The inaugural lecture is held in the "Promotiezaal" of the K.U. Leuven, Naamsestraat 22, 3000 Leuven.

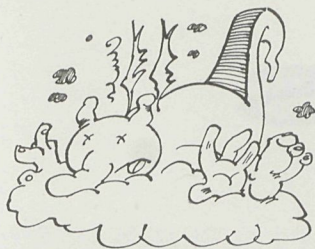
*

Non-students can enroll for the entire course or part of it. The whole course is 15.000 BF and each of the separate lectures amounts to 1.500 BF. The full registration fee includes a case book with the outlines of the speaker's lectures, the relevant judicial decisions and legislative documents.

The case book will be available by early February.

*

More information: Mrs. Lut Herten, Faculty of Law, Centre for Advanced Legal Studies, every day between 9:00 and 12:00 a.m.
(ph: 016/28.52.08 or fac: 016/28.53.13).

EKO-TIPS

HOE DEUGDZAAM IS HOUT-VERDUURZAMING?

Ramen, deuren, latwerk, tuinmeubelen, palen, hekjes... die aan weer en wind zijn blootgesteld, hebben het hard te verduren. Zon, vocht en schimmel eisen hun tol. Om te voorkomen dat hout buitenshuis gaat rotten, wordt het vaak behandeld met houtverduurzamingsmiddelen. Aan het gebruik hiervan kleven echter grote bezwaren voor gezondheid en milieu.

Hout verduurzamen kan ook milieuvriendelijk

Het gebruik van verduurzamingsmiddelen vormt een zware belasting van het milieu. De belangrijkste soorten zijn *kreosootolie* (voor de behandeling van treinbiel-

zen), de zogenaamde *Wollmanzouten* (lichtgroen van kleur) en *carbolineum* (donkergroen of bruinzwart). Ze zijn te vermijden door hout te beschermen met goede

bouwtechnieken of milieuvriendelijke verf, of door te kiezen voor duurzame niet-tropische houtsoorten of andere materialen dan hout.

Foto: Frans Geys

EKO-TIPS

EÉN VOOR EÉN MILIEUSCHADELIJK

De houtverduurzamingsindustrie gebruikt hoofdzakelijk kreosoot en Wollmanzouten, allebei bijzonder milieubezwaarlijk. Kreosootolie wordt het meest gebruikt. De bekendste toepassing is de behandeling van treinbielzen. Hout dat hiermee behandeld is, is bruin van kleur, vetzig en ruikt rokerig. Soms "lekt" het hout in de zon. Kreosootolie is gemaakt uit steenkoolteer. Het is een mengsel van koolwaterstoffen, waaronder ongeveer 50 % PAK's. Polycyclische aromatische koolwaterstoffen zijn slecht afbreekbaar en een aantal zijn kankerverwekkend. Tijdens het verduurzamingsproces ontstaat zeer

veel lucht-, water- en bodemverontreiniging. Er zijn maar enkele bedrijven die een vergunning hebben om te kreosoteren in ons land. Ook tijdens het gebruik en in de afvalfase ontstaan echter zeer veel milieuproblemen.

Daarnaast heb je ook nog Wollmanzouten, afvalzouten van de metaalindustrie, die als chemisch afval op een verantwoorde wijze verwerkt hadden moeten worden. Ze bevatten de giftige metalen koper, chroom en arseen, waarvan arseen het giftigst is. De giftige metalen kunnen in water, bodem en lucht terechtkomen en zich opstapelen in de voedselketen. Arseen in het oppervlaktewater verhoogt de kans op verander-

ringen in het erfelijk materiaal bij vissen.

Carbolineum tenslotte lijkt op kreosoot en wordt op grote schaal verspreid door doe-het-zelf-zaken. Het is ook een zeer milieuschadelijk produkt. BBL pleit voor een verbod op deze produkten.

ONGEZOND

In de afvalfase wordt hout gestort, verbrand of hergebruikt. Bij storten belanden giftige bestanddelen, zoals zware metalen en de beruchte PAK's, uiteindelijk in bodem en grondwater. Bij slechte verbranding komen giftige stoffen vrij. Bij hergebruik, bijvoorbeeld als houtsnippers in plantsoenen, belanden ze net als bij storten uiteinde-

lijk in het milieu. Het hoeft geen betoog dat het zelf opstoken van behandeld hout in de tuin, open haard, allesbrander... verschrikkelijk ongezond is voor mens en milieu. Nederlands onderzoek (RIVM, 1990) wees uit dat van een jaarlijks gebruik van zowat 45 ton arseen, er circa 95 procent als afvalstof in het milieu terechtkomt. Bij ongecontroleerde verbranding van behandeld hout komt ongeveer 50 procent van het arseen in de lucht terecht. Wie lang blootstaat aan arseen (bijvoorbeeld door inademing van verbrandingsgassen) kan last krijgen met de ademhaling, het hart en bloedvatstelsel, zenuwstelsel, de huid en de ogen. Ook tijdens het opbrengen van verduurzamingsmiddelen bestaat er gevaar voor de doe-het-zelf-er door inademing en huidcontact. Verduurzaamd hout kan nog steeds schadelijke bestanddelen afgeven, zoals zware metalen en PAK's. Denk maar aan oude spoorbielzen in tuinen en plantsoenen bij warm weer. Het inademen of aanraken van deze stoffen is gevaarlijk voor de gezondheid. Afgedankt verduurzaamd hout hoort bij het chemisch afval.

ROTTING VOORKOMEN

Voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt ook voor de aantasting van het houtwerk buiten aan de woning en in de tuin. Met een paar kleine truuks kan je je al heel wat rotingsellende besparen. Zon, regen, warmte, koude en schimmel spelen het hout parten. Om de aantasting van hout tegen te gaan, kan je bijvoorbeeld de houtdelen van een schuurtje of een tuinhok best 30 cm bo-

WAAR STEEK JE JE LICHT OP?

- **De Milieu Telefoon, 020/62.62.620**, informatie, adressen..., een service van de Vereniging Milieudefensie, Damrak 26, 1012 LJ Amsterdam, maandag t/m vrijdag van 9 tot 14 uur, Amsterdam. (Kengetal Nederland: 31)
- **Actie Hart voor Hout**, alle informatie over hout en alternatieven voortropisch hardhout, Amsterdam, 020/62.69.161.
- **Genootschap Gezond Bouwen en Wonen vzw**, informatie over ekologisch bouwen en wonen, Breughelstraat 33, 2018 Antwerpen, 03/239.74.23.
- **Wonen en Gezondheid vzw**,

bouwbiologie, Reigerstraat 38, 9000 Gent, 09/222.91.32.

- **Ecomat cv**, verdeler van onder meer onbehandeld, niet tropisch hout, natuurlijke houtbescherming, lijmen en verven..., Leopold II-laan 161, 1080 Brussel, 02/424.11.81 of Ecomat Antwerpen, E. Vermeulenstraat 82, 2980 Zoersel, 03/384.19.07.
- **Ekol nv**, Grote Baan 27, 3530 Houthalen, 011/51.65.60.
- **Naturam nv**, natuurverven en bijhorende produkten, Cogels-Osylei 48, 2600 Berchem, 03/281.07.09. Winkels te Berchem, Deurne, Puurs en Wilrijk.

- **Biobouw**, natuurlijke verven en houtbescherming, Sanderusstraat 74, 2018 Antwerpen, 03/238.89.91.

- **Rubco bvba**, gerecykleerde kunststofpalen uit afvalplastic en -rubber, Peerderbaan 59, 3578 Meeuwen, 011/79.38.01.

- **De Kroon cv**, groothandel in chemisch onbehandeld niet-tropisch hout, Boomsesteenweg 125, 2610 Wilrijk, 03/830.60.38.

- **Vergeet-me-nietje**, gifvrije natuurverven voor binnen en buiten, Schansstraat 20, 3910 Neerpelt, 011/66.20.29.

- Raadpleeg ook de **GROENE**

GIDS, je vindt er een schat aan adressen waar je milieuvriendelijke produkten kan kopen of informatie bekomen. Uitg.: MeMO vzw, Blijde Inkomststraat 109, 3000 Leuven, 016/23.26.49.

Handige literatuur

"Het groen klussenboek", door Wim Aalders, uitg. M&P, Weert (NL), 1991, 496 p.

"Bouwboek van de Kleine Aarde", door Kees Haakman, uitg. De Kleine Aarde, Bostel (NL), 1993, 64 p.

ven de grond laten beginnen. Voor het onderste deel gebruik je bijvoorbeeld steen. Palen kan je in een stalen paalhouder of op een stenen verhoogde plaatsen. Droog hout (met een vochtpercentage van 14 of minder) geeft minder last van krimpkieren in de verbindingen. Zo ook bij houtverbindingen die met vingerlasverbindingen zijn gemaakt. Kwasten in hout kunnen ook kieren opleveren. Door daken te laten oversteken en kozijnen wat dieper in de gevel te plaatsen, zorg je voor een betere bescherming tegen zon en regen. Verf dekt slecht of scherpe kanten en verbindingsnaden. Rond hoeken en kanten daarom af. Bewerking van hout (boren, spijkeren) werkt rotting in de hand. Je kan dit dan ook maar beter zoveel mogelijk vermijden.

MINDER SCHADELIJKE ALTERNATIEVEN
Er bestaan in de doe-het-

zelf-handel (iets) minder schadelijke alternatieven: produkten op basis van koperoxide, citroencitraat en ammoniak. Ook stoffen zoals natrium(poly)boraat, zinknaftenaat, boorzuur, borax of benzalkoniumchloride zijn enigszins minder vervuilen dan kreo-soot, carbolineum en Wollmanzouten. Maar toch blijven ook deze produkten steeds een belasting voor het milieu.

VERF OF BEITS

Naast impregneren kan je hout tevens beschermen met verf of beits. Maar kijk ook hier goed uit. De gebruikelijke syntetische verf voor houtwerk (alkydverf) bevat veel "organische" oplosmiddelen (terpentine), die uit aardolie gemaakt zijn. Deze oplosmiddelen verdampen en veroorzaken luchtvervuiling met koolwaterstoffen. Acrylverf, een verf op waterbasis, bevat minder oplosmiddelen en is minder milieubezwaarlijk dan

alkydverf. Beste alternatief is uiteraard natuurverf op basis van lijnolie of water. Deze verven worden gemaakt met natuurlijke ingrediënten, die met respect voor het milieu worden geteeld en verwerkt.

WAAROM GEEN HEG?

Vaak is het goed om twee keer na te denken of links en rechts je licht op te steken: Waarom niet een heg aanplanten in plaats van een tuinhok of afrastering? Vermijd overbodig houtwerk in de tuin, gebruik hout op een doordachte manier (geen houten bloembakken, houten tuinmeubelen niet zomaar in de regen laten staan, zeker niet 's winters...). Als je iets in elkaar knutselt, overweeg dan goed of je eventueel geen duurzamer materiaal kan gebruiken dan hout: steen, asbestvrije vezelcementplaten, de aanplant van een heg... Tropisch hardhout is natuurlijk uit den boze; duurzamere Eu-

ropese houtsoorten (eik, tamme kastanje, robinia pseudoacacia) krijgen de voorkeur, maar het spreekt vanzelf dat we ook daarmee vanuit milieu-oogpunt zuinig moeten omspringen.

GERECYKLEERD MATERIAAL

Voor bepaalde toepassingen in de tuin of aan het huis kan je ook je toevlucht nemen tot gerecykleerd materiaal. Dat kan bestaan uit plasticsoorten of een menging van plastic en afvalrubber (autobanden). In België maakt Ekol nv, op de terreinen van KS in Houthalen, paaltjes, plantenbakken, banken... uit plasticafval afkomstig van huishoudens en industrie. In sommige tuincentra vind je tuinpalen van het merk Rubco; deze zijn vervaardigd uit een mengsel van plastic en afvalrubber. Het zijn materialen die zich gemakkelijk laten bewerken en duurzaam zijn.

Patrick De Koster

BOEK & MILIEU

32

MILIEURAMA
11 / 1993

NIEUW !

Aanwinstenlijst van de milieubiblioteek

De stapel boeken en andere literatuur die maandelijks de biblioteek van de Bond Beter Leefmilieu bereiken, blijft onophoudelijk groeien. Om de rubriek **Boek en milieu** overzichtelijk te houden bespreken we voortaan slechts een **selectie**.

Een **volledig overzicht** van nieuw materiaal vind je voortaan in de **Aanwinstenlijst**, een nieuwe tweemaandelijks publicatie van het documentatiecentrum van de Bond Beter Leefmilieu, Indocel vzw. Een abonnement op de **Aanwinstenlijst** kost 400 frank per jaar voor leden en 600 frank per jaar voor niet-leden.

Je kan je eenvoudig telefonisch of via onderstaande bon abonneren. Ons telefoonnummer is 02/ 539.22.17. En dit is ons adres: BBL, Indocel vzw, Overwinningstraat 26 bus 11, 1060 Brussel.

O Ik wens een abonnement op de nieuwe Aanwinstenlijst en stort 600 fr. (lidverenigingen betalen slechts 400 frank!) op rekeningnummer 001-1475409-18 van BBL, overwinningstraat 26, 1060 Brussel.
O Ik wens eerst een proefnummer te ontvangen van de Aanwinstenlijst

Naam:

Straat & nr.:

Postnr. & gemeente:

NIEUWE PUBLIKATIES

Vademecum voor gemeentelijk milieubeleid, deel Bodem: 294 p., 3260 fr.; **Afval:** 454 p., 4100 fr.; **Grondwater:** 179 p., 1550 fr.; en **Groen:** 159 p., 1400 fr.; uitgeverij Vanden Broele, tel. 050/38.38.98, 1993, losbladig werk, boekhandel. Na een inleiding bij elk thema, dat uitgesplitst wordt naar industriële, landbouwers, huishoudens en andere vervuilers, wordt telkens het gemeentelijk beleid met juridische aktiemogelijkheden onder de loep genomen. Daarnaast ruime aandacht voor politieke aspecten. Praktijkgericht met adressenlijst.

M & L, tijdschrift van het Bestuur voor Monumenten en Landschappen, tel. 02/ 209.27.36, 1993 nummer 4 en 5, 51 p. en 59 p., 220 fr. per nummer.

In nummer 4 aandacht voor een archeologische verkenning van een beschermd landschap te Zonhoven, en nr. 5 biedt de restauratie van enkele Art Nouveau restauraties in Brussel.

Recente evoluties en knelpunten in de ruimtelijke ordening en stedenbouw 1988-1992, red. J. Vande Lanotte, uitgeverij die Keure, tel. 050/33.12.35, 1993, 187 p., ISBN 90-6200-678-7, 1650 fr., boekhandel.

In de reeks "actueel recht" verscheen deze juridische uitgave

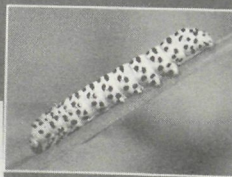
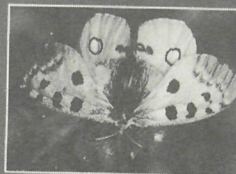
over o.a. de (niet)-naleving van bouw- en verkavelingsreglementering en BPA's. Daarnaast een bijdrage over planschade, het

administratief kortgeding en de raakvlakken tussen ruimtelijke ordening en andere wetgevingen.

BOND BETER LEEFMILIEU-
VLAANDEREN v.z.w.
Overwinningstraat 26 - 1060 Brussel
tel. 02/539.22.17
BTW: 410.114.756
Rekening nr. 001-1475409-18

kristel woeterschoot

kleuters boeien met natuureducatie

DE SIKKEL

Handreiking model-lozingsverordening 1992, uitgave van Vereniging van Nederlandse Gemeenten, tel. 00/31/70/373.88.88, 1993, 75 p., ISBN 90-322-7306-X; 27,50 gulden (zonder verz.)

De VNG maakte een model-lozingsverordening op voor Nederlandse gemeenten, die specifiek op de Nederlandse wetgeving terzake geënt is. Het eerste deel van dit rapport kan echter ook nuttig zijn voor Vlaamse gemeenten, omdat een aantal aanbevelingen gedaan worden naar intergemeentelijke samenwerking, rioleringen, voorzuiveringsinstallaties, rampenbestrijding. Literatuuroverzicht.

Kleuters boeien met natuur-educatie, Kristel Waterschoot, De Sikkel, tel. 03/312.47.61, 1993, 128 p., ISBN 90-260-3411-3, 680 fr., boekhandel.

Dit rijk geïllustreerde boek geeft kant-en-klare tips voor natuur-educatie in het kleuteronderwijs. Via gerichte activiteiten worden de wegberm en het park ontdekt, met aandacht voor activiteiten rond natuurelementen. Een aanrader voor elke kind met

kleuters in de natuur begaan is.

VRIND: Vlaamse regionale indicatoren, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Boudewijnlaan 30, 1210 Brussel, tel. 02/507.58.03, 1993, 338 p., 500 fr. overmaken op rek.nr. 091-2201002-04 met vermelding "Vrind".

In het kader van het project Vlaanderen-Europa 2002 werd voor elke Vlaamse bevoegdheid een selectie van beleidsinformatie gemaakt, gebaseerd op statistisch materiaal. Vooral de hoofdstukken leefmilieu en ruimtelijke ordening met recent en overzichtelijk kaartmateriaal zijn interessant.

Nationale milieuverkenning 3:1993-2015, RIVM Bilthoven, uitgave van Samsom H.D.

Tjeenk Willink bv, 1993, 167 p., ISBN 90-6092-679-X; 29,50 gulden, te bestellen bij MilieuBoek (zie kader).

Binnenkort komt in Nederland een tweede Nationaal Milieubeleidsplan uit. Deze Nationale Milieuverkenning geeft een indicatie in welke mate het vorig plan gehaald werd. Dat de

milieumaatregelen effect hebben staat buiten kijf. Enkel de uitstoot van het broeikasgas CO₂ zal de komende jaren blijven stijgen. Om de doelstellingen vooropgesteld voor 2000 te halen zullen extra inspanningen nodig zijn. De huidige milieukosten bedragen 3% van het nationaal produkt. Met relevant cijfer- en kaartmateriaal.

Textielreiniging en milieu: welke toekomst ?, Brussels Instituut voor Milieubeheer, Cel Schone Technologieën, tel. 02/775.75.81 bij I. Derijcke, 1993, op te vragen.

Neerslag van een gelijknamige studiedag van 11 oktober 1993. Resultaten van een informatie-kampanje en enquête gehouden bij textielreinigers met solventen in het Brussels Gewest. Ook technische informatie.

Recente ontwikkelingen inzake de aansprakelijkheid voor milieuschade, uitgeverij die Keure, tel. 050/ 33.12.35, 1993, 125 p., ISBN 90-6200-707-4, 1450 fr., boekhandel.

In de reeks "Milieurechtstandpunten" verscheen deel 3, dat

een verslag vormt van een studiedag van de Leuvense vereniging voor milieujuristen. Het vorderingsrecht wordt juridisch uitgepluisd, evenals de voorstellen van de Commissie tot herziening van het Vlaamse milieurecht i.v.m. milieuschade. Daarnaast komt de aansprakelijkheid voor milieuschade in het Europees beleid ter sprake en wordt derrekening voor bodemsanering kort belicht.

Politiek, milieu en vrijheid, Marius de Geus, Uitgeverij Jan van Arkel te Utrecht, tel. 00/31/30/731.840, 1993, 224 p., ISBN 90-6224314-2, 35 gulden, boekhandel.

De auteur pleit in zijn boek voor een omvorming van de vrije markteconomie naar een "groene markteconomie" en voor een ecologische herstructurering van de maatschappij. De rol van de staat kan aangepast worden naar een staat die het milieu beschermt om de maatschappij leefbaar te houden. Zo'n staat is maximaal gebaseerd op inspraak en oefent zo min mogelijk dwang uit op de individuele burger. Een aanrader!

TEMALIJST

BEDRIJVEN, MILIEU-EFFEKTEN EN RUIMTELIJKE ORDENING

TIJDSCHRIFTENARTIKELS

(Je kan steeds kopieën van tijdschriftenartikels aanvragen)

Een milieubelastingsindex voor toepassing in integrale milieuzonering

In tijdschrift "Milieu" 1993 nr.3, p.81-86

Kwaliteit door kwantiteit ? : de ruimtelijke impact van industriële vestigingen

In tijdschrift "Planologisch Nieuws" 1990 nr.4, p.241-251

Bedrijf, bereikbaarheid en beleid

In tijdschrift "Verkeerskunde" 1991 nr.4, p.40-45

Het nieuwe kantoor komt niet zo makkelijk meer aan de snelweg

In tijdschrift "ROM" 1993, nr.1-2, p.9-12

Milieuzonering van bedrijven
In tijdschrift "Planologisch Nieuws" 1992, nr.3, p. 213-225

Remedie voor een planologische tragedie ? : 'lokatiebeleid' voor bedrijven om files af te remmen

In tijdschrift "ROM" 1991, nr.1-2, p.6-20 (temanummer)

Zonebewaking industrieterreinen

In tijdschrift "Geluid" 1992, nr.4, p.154-157

Zones rond industrieën om milieuverstoren in te perken : planologische maatregelen op grond van milieunormen

In tijdschrift "ROM" 1989, nr.10, p.6-12

De ruimtebehoefte van de Gentse bedrijven

In tijdschrift "Planologisch Nieuws" 1991, nr.1, p.76-83

RAPPORTEN

Verlaten bedrijventerreinen en leegstaande bedrijfsgebouwen in Vlaanderen: een

sluimerende reserve: verken-nend onderzoek

door Luc Goeteyn en Nathalie Van der Eeck, Uitgave Bond Beter Leefmilieu, 1992, Cahier nr. 12, 150 fr.

Handboek beoordelings-methode milieu: inhoudelijke achtergronden en handleiding

door N. Streefkerk, Uitgave Vereniging van Nederlandse Gemeenten VNG, 1992

Bedrijven en milieuzonering, herziene uitg.

Uitgave Vereniging van Nederlandse Gemeenten VNG, 1992

Meer ruimte voor open ruimte... en voor een duurzaam gebruik ervan

samenstelling Luc Dries, Uitgave WWF, 1992, Panda nr.49, inleidende brochure

Omvang zoneerbare milieubelastingen: hoofdstudie

door P.C.M. Hauwert en R.W. Keulen, Uitgave VROM Leidschendam, 1990

Martine Langen

DE MILIEUBIBLIOTHEEK VAN DE BBL

De milieubibliotheek is open elke maandag en dinsdag van 9 tot 12 en van 14 tot 17 uur. Op woensdag enkel op afspraak. Je kan er meer dan 13.000 boeken en 300 tijdschriften inkijken; er wordt echter niets uitgeleend. Beperkte documentatieaanvragen, zoals kopieën van tijdschriftenartikels uit de TEMALIJS, worden opgestuurd tegen 5 frank per kopie.

De boeken en rapporten die hier worden voorgesteld, zijn gewoonlijk niet bij de Bond Beter Leefmilieu te verkrijgen. Ze zijn wel te bekijken in onze uitgebreide milieubibliotheek. Nagenoeg alle Nederlandse uitgaven kan je bestellen bij: MilieuBoek Postbus 18169 NL-1001 ZB Amsterdam 020/624.49.89 Milieubook heeft een Belgisch rekeningsnummer)

Je kan steeds publikatielijsten van bepaalde thema's aanvragen (100 frank per thema en 10 frank per blad).

PuZZELen

Door Dirk Serneels

Win een BBL-publikaties-pakket!

Het enige dat je hoeft te doen, is jouw oplossing van de cijfer-letter-kombinaties opsturen: we zoeken deze maand "een aktueel begrip".

Ons adres: BBL, Milieurama-puzzel, Overwinningstraat 26 bus 11, 1060 Brussel.

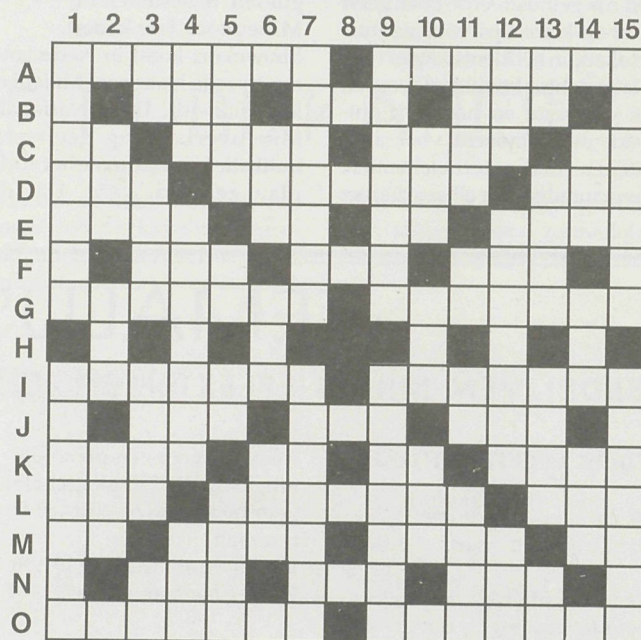
De oplossing van november was "Boerenbond". Uit de korrekte oplossingen die ons werden toegezonden, werd de volgende winnaar geloot: J. Dolle uit Brugge. Gefeliciteerd!

HORIZONTAAL

- A. Radioactief waterstof - geluidseenheid
- B. Zeehond - papegaai - voordat
- C. Dwarsmast - inwendig orgaan - heilige - ijzer
- D. Omslag - soort steur - Japanse munt
- E. Lisbloem - astatium - boven - menselijk geluid
- F. Drinkbakje - literaire onderscheiding - grootvader
- G. Manier van spelen - soort krokodil
- I. Klaproos - schubvleugelig insect
- J. Zeegodin - wijfjesschaap - ontkenning
- K. Plooi - persoonlijk voornaamwoord - rund - spoorstaaf
- L. Scheepstouw - kamerplant - kreet
- M. Peuter - larve - honingbij - kauw
- N. Katolieke onderwereld - lof - lidwoord
- O. Viking - hertesoot

VERTIKAAL

- 1. Tropisch insect - polaire vogel
- 2. Bloeiwijze - Tukse titel - eikeschors
- 3. Ingenieur - vinger - groente - uitroep
- 4. Vat - Perzisch landheer - milieueffektrapport
- 5. Nijlreiger - 3,14 - UNO - rustig
- 6. Griekse letter - een zekere - doorwaadbare plaats
- 7. Mistletoe - Europeaan
- 9. Witbloemige bosplant - kruisbloemige sierplant
- 10. Olm - paling - deel van een hengel
- 11. Munt - onder andere - binnen - het zij zo
- 12. Een weinig - kunstaas - gelofte
- 13. Broom - deel van een boom - bakmengsel - nikkel
- 14. Sprookjesfiguur - vlaktemaat - loofboom
- 15. Vooral - Brabantse gemeente

L1 D8 F11 L8 O11 J12

N3 J8 B4 C14 I13 E4 A1 M1 F8 E13 A6 M1 H4

Oplossing van het november-nummer:

A. beuk-hagel-odin; B. enten-lak-arena; C. ro-vat-dna-ta; D. kreet-wal-gard; E. merrie-apollo; F. oktober; G. td-ene-ral-ma; H. ader-beits-aker; I. nt-aba-oom-se; J. anemoon; K. biogas-enamel; L. softa-per-genie; M. og-tgv-mer-br; N. melee-abt-reden; O. snor-imago-lila.

1. berk-stank-soms; 2. enorm-ddt-bogen; 3. ut-eek-rif-lo; 4. kever-era-otter; 5. natron-bagage; 6. ikebana; 7. al-wet-esp-am; 8. gaia-opium-elba; 9. ek-lab-oer-tg; 10. persoon; 11. angora-onager; 12. oraal-lam-merel; 13. de-alk-den-di; 14. intro-mes-libel; 15. naad-varen-erna.

KALENDER

HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN EN ZUINIGHEID

Op zaterdag 26 februari gaat in het Baljuwhuis te Galmaarden een info- en gespreksavond door over het gebruik van de zon als energiebron voor huishoudelijk warm water: "Hernieuwbare energiebronnen en zuinigheid".

Praktisch: zaterdag 26 februari om 20.00 uur in het Baljuwhuis te Galmaarden. Alle informatie krijg je van Eddy De Pelecijn, werkgroep Energie en Technologie van vzw De Mark, 054/58.03.63 (na 19.00 uur).

WATERZUIVERING IN LANDELIJKE GEBIEDEN

In een organisatie van de Stichting Omer Wattez loopt op zaterdag 12 maart een studiedag over waterzuivering in landelijke gebieden. Deze studiedag is vooral gericht op landschapsvriendelijke en kleinschalige waterzuivering. Water kan inderdaad ook gezuiverd worden zonder grootschalige ingrepen in landelijke gebieden. De technieken die in de voormiddag aan bod zullen komen, zijn bedoeld voor dorpskernen en kleine woongebieden, KMO's, landbouwbedrijven en partikulieren. In de namiddag wordt een bezoek gebracht aan twee waterzuiveringsinstallaties die volledig inpasbaar zijn in het landschap.

Praktisch: De studiedag gaat door in hotel "De Zalm", Hoogstraat 4, 9700 Oudenaarde. De kostprijs bedraagt: studiedag + midagmaal: 950 BEF; studiedag zonder midagmaal: 350 BEF; enkel syllabus: 200 BEF. Voor alle

verdere informatie kan je terecht bij Stichting Omer Wattez, Kattestraat 23, 9700 Oudenaarde, 055/31.80.91. Je kan het inschrijvingsgeld ook storten op rekeningnummer 700-0081236-91, met vermelding van de gekozen formule.

MILIEUVRIENDELIJK BEHEER VAN WATERLOPEN

Op 16 maart organiseert het departement Leefmilieu en Infrastructuur van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap te Brugge een studiedag "Natuurtechnische Milieubouw". Tijdens deze studiedag zal het vademecum *Natuurtechniek: inrichting en beheer van waterlopen* aan het brede publiek worden voorgesteld. Het is een handleiding over de mogelijkheden van natuurtechnische milieubouw bij de inrichting en het beheer van waterlopen. Er wordt in het vademecum zowel aandacht besteed aan de technische aspecten als aan de administratieve en juridische. Tijdens de studiedag kan je ook kennis maken met de werkgroep Natuurtechnische Milieubouw en worden een aantal konkrete projecten in Vlaanderen toegelicht.

Praktisch: alle inlichtingen krijg je van Katja Claus of Luc Janssens op het telefoonnummer 02/507.30.72 of 507.30.73.

ZUINIG, ZONNIG EN GEZOND BOUWEN

Een eigen huis bouwen of

verbouwen is een belangrijke stap. Om de baksteen in je maag goed te verteren hou je best vanaf de eerste potloodstreep rekening met energieverbruik, milieu en gezondheid. Zuinig, zonnig en gezond bouwen is comfortabel, mens- en milieuvriendelijk en níét duur. Je kan er een en ander over opsteken in een lessenreeks van 5 avonden.

Praktisch: de lessen gaan door op 17, 24 februari en 3, 10 en 24 maart. Van 19.30 uur tot 22.30 uur in Vormingscentrum Dialoog, Blijde Inkomststraat 109, 3000 Leuven. Informatie: Dialoog Werkgroep Technologie, Jo Neyens of Ivo Aerts, 016/23.26.49.

ENERGIE EN LEEFMILIEU

In opdracht van de Vlaamse regering organiseert de vzw WEL een kongres onder de naam "Energie en leefmilieu". De bedoeling is een dialoog te openen tussen energiedeskundigen en beleidsverantwoordelijken. Het programma omvat een plenaire sessie, zes parallelle technische sessies en een paneldiskussie. Inleidende voordrachten worden verzorgd door binnen- en buitenlandse specialisten.

Praktisch: 19 en 20 mei in Antwerpen. De deelnameprijs bedraagt 9.500 frank, inclusief maaltijden. Alle inlichtingen en folders zijn te verkrijgen bij vzw WEL, Marktplaats 16, 2110 Wijnegem, 03/353.72.53.

Lid van de Unie
van de Uitgevers van
de Periodieke Pers

MILIEURAMA
13e jaargang
maandblad van de
Bond Beter Leefmilieu

Redactie en administratie

Bond Beter Leefmilieu
Overwinningstraat 26,
B-1060 Brussel
Tel. 02/539.22.17
Fax 02/539.09.21

Abonnementen

70 BF (los nummer)
650 BF (jaarabonnee)
800 BF (buitenland)
1300 BF (steunabonnee)
op rekeningnummer
001-1475409-18
van de Bond Beter
Leefmilieu vzw

Hoofredacteur en verantwoordelijke uitgever

Lieve Grauls
Overwinningstraat 26,
B-1060 Brussel

Eindredacteur

Patrick De Koster

Werken mee aan dit nummer:

Rik De Baere
Patrick De Koster
Frans Geys
Eric Goubin
Lieve Grauls
Danny Jacobs
Martine Langen
Bea Lootens
Jos Ruffen
Ludo Segers
Dirk Serneels
Spender & Nevada
Kris Tisseghem
Mauricette Van Houdt
Dirk Van Regenmortel
Luc Verhaegen

Vormgeving MIOS vzw

Pre Press
Swinen Printing
(Hofstade)

Druk
Pandava (Ekeren)

Copyright

Overname van artikels
wordt aanbevolen,
mits bronvermelding.

MILIEURAMA WORDT GEDRUKT
OP 100% POSTKONSUMPTIE-,
NIET GEBLEEKT PAPIER. DE KAF
IS NIET CHLOOR-GEBLEEKT. DE
INKT IS OP VEGETALE BASIS.

MILIEURAMA

11 / 1993

De nieuwste formule om de wereld te verbeteren

Hoe kan het : van het leven genieten, en op die manier de wereld verbeteren ? Het kan. Dankzij het KREKELSPAREN bij de ASLK. Met een KREKELSPAARREKENING spaar je niet alleen geld. Je krijgt ook intrest. Dezelfde intrest als met een gewone spaarrekening. Per KREKELSPAARDER zorgen Netwerk en de ASLK voor extra-geld. Dat geld gaat naar tientallen projecten in Vlaanderen, die zich bezighouden met milieu, onderwijs, kansarmen, welzijn, cultuur, buurtherwaardering, enz. Een unieke

formule dus : konkreet "de wereld verbeteren", dicht bij je bed, en zonder dat je de handen uit de mouwen moet steken. Het enige wat je moet doen is KREKELSPAARDER worden.

Beter met mij, beter met de wereld.

Wil je meer weten over KREKELSPAREN ? Schrijf dan naar NETWORK Vlaanderen VZW, Harenheidestraat 9, 1130 Brussel. Of bel ons tijdens de kantooruren 02/245 12 60. Of haal de folder in elk ASLK-kantoor.

Naam : _____

Adres : _____

ASLK **netP** **werk** **krekelsparen**